



# RIKTLINJER FÖR BOSTADSFÖRSÖRJNING



## Överkalix Kommun 2023-2026

Antagen av Kommunfullmäktige 2023-09-04 §45

Postadress

956 81 ÖVERKALIX  
Internet: [www.overkalix.se](http://www.overkalix.se)

Besöksadress

Storgatan 17

Telefon

0926-740 00  
E-post: [kommun@overkalix.se](mailto:kommun@overkalix.se)

Telefax

0926-77920

Bankgiro

757-9311



INLEDNING.....	1	Pendling .....	26
Syfte .....	1	Bostadsmarknad.....	29
Mål .....	1	Bostadsbestånd.....	29
Metod .....	1	Bostäder för ungdomar & studenter... 30	
Uppföljning och utvärdering .....	2	Analys av bostadsbristen .....	31
MÅL OCH RIKTLINJER.....	3	Planberedskap .....	35
Nationella mål, planer och program .....	3	Särskilda grupper .....	37
Nationellt bostadspolitiskt mål.....	3	Äldre .....	37
Agenda 2030 .....	3	Personer med funktionshinder .....	38
Barnkonventionen .....	5	Nyanlända .....	38
Politiken för gestaltad livsmiljö .....	5	Personer med bostadssociala behov.... 39	
Regional utvecklingsstrategi .....	6	Personer i behov av skyddat boende... 39	
Vision & mål Överkalix kommun.....	7	Barn.....	40
FÖRUTSÄTTNINGAR .....	8	Kommunens pågående insatser.....	42
Omvärldsanalys .....	8	Bredbandsutbyggnation .....	42
Megatrender .....	8	Den framåtskridande kommunen.....	42
Byggnande och bostäder .....	9	Mottagarservice .....	43
Förutsättningar för en fungerande		Framtidens äldreboende.....	43
bostadsmarknad.....	9	ANALYS & SLUTSATSER .....	44
Kommunens verktyg .....	9	Befolkning .....	44
Övriga faktorer .....	11	Bostadsplanering & samhällsutveckling	
NULÄGESBESKRIVNING .....	14	.....	44
Geografi och läge .....	14	HANDLINGSPLAN.....	48
Bosättningsstruktur.....	15	Referenser .....	49
Tätorter & småorter.....	15	Bilaga 1. Befolkningstäthet.....	1
Demografi.....	17	Bilaga 2. Bredband .....	2
Historisk befolkningsutveckling &			
framtidsprognos.....	19		
Arbetsmarknad & näringsliv .....	20		
Besöksnäringen .....	21		
Infrastruktur.....	21		
Sysselsättning .....	22		
Inkomst.....	25		

## INLEDNING

*Riktlinjer för bostadsförsörjning Överkalix kommun 2023 - 2026* är kommunens planering för att möta de behov och önskemål som finns på bostäder i kommunen. För att kommunen ska kunna utvecklas väl krävs ett bostadsbestånd och en bostadsberedskap som svarar mot befolkningsutvecklingen och näringslivets utveckling.

## Syfte

Enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska alla kommuner planera för sin bostadsförsörjning. Syftet med planeringen ska vara att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs.<sup>1</sup>

## Mål

Enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska riktlinjer för bostadsförsörjningen minst innehålla följande uppgifter:

- kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet
- kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål
- hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen

Uppgifterna ska särskilt grundas på en analys av:

- den demografiska utvecklingen
- marknadsförutsättningarna
- bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden

## Metod

Riktlinjer för bostadsförsörjning 2023 är framtagen på Tekniska kontoret av kommunens fysiska planerare.

Arbetet med riktlinjer för bostadsförsörjning har lagts upp enligt följande huvudpunkter:

- Mål & riktlinjer
- Förutsättningar
- Nuläge
- Framtidsanalys och slutsatser
- Handlingsplan

Förslaget har tagits fram efter intervjuer med tjänstepersoner från socialtjänsten samt kommunens fastighetschef och näringslivstrateg. Även tjänstepersoner på Överkalixbostäder

---

<sup>1</sup> Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

och kvinnojouren Athena har intervjuats. Arbetet har förankrats genom en politisk styrgrupp och kommunens centrala ledningsgrupp.

Den statistiska analysen är genomförd med stöd av statistik från SCB samt det statistiska underlag, *Mått på bostadsbristen*, som Boverket tillhandahåller.

Under våren 2022 genomfördes en workshop med kommunens politiker och tjänstemän för att samla in idéer och tankar kring kommunens utveckling i bostadsfrågan. Förslaget interngranskades under vintern 2023 av kommunens förvaltningar för att sedan skickas på remiss till Länsstyrelsen Norrbotten och Region Norrbotten.

Riktlinjerna beräknas kunna tas upp för antagande i kommunfullmäktige i juni 2023.

## Uppföljning och utvärdering

Riktlinjer för bostadsförsörjning ska antas varje mandatperiod. Det innebär att Sveriges kommuner bör ha ett kontinuerligt arbete med bostadsförsörjningsfrågor som utmynnar i en utvärdering av gällande riktlinjer och antagande av nya riktlinjer ungefär vart fjärde år.

*Riktlinjer för bostadsförsörjning, Överkalix kommun 2023-2026*, har en tidshorisont som sträcker sig till 2026, vilket innebär att Överkalix kommun bör anta nya riktlinjer senast 2027.

## MÅL OCH RIKTLINJER

Riktlinjer för bostadsförsörjning ska enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar beskriva hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen.

## Nationella mål, planer och program

### Nationellt bostadspolitiskt mål

Det övergripande nationella målet för bostadsmarknadspolitiken<sup>2</sup> är:

*”Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.”*

### Agenda 2030

Agenda 2030 inrymmer de globala målen för hållbar utveckling<sup>3</sup>, se bild 1, och integrerar de tre perspektiven social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Avsiktsförklaringen som Norrbottens kommuner skrivit på innebär att kommunerna ska:

- främja, direkt eller indirekt, genomförandet inom ramen för ordinarie verksamheter
- bidra till genomförandet med kompetens, kunskap och våra nätverk
- upprätta en årsplan för det gemensamma arbetet
- sprida information om Agenda 2030 i egna organisationer och nätverk<sup>4</sup>



Bild 1. De globala målen i Agenda 2030.

Källa: Globala målen 2022

<sup>2</sup> Regeringskansliet, 2023

<sup>3</sup> FN-förbundet, 2022

<sup>4</sup> Region Norrbotten, 2019

Bostadsplanering och bostadsförsörjning omfattas främst av det 11:e globala målet – Hållbara städer och samhällen. Det innefattar hållbart byggande och planering av bostäder samt tillgången till säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder.<sup>5</sup>

## 11. Hållbara städer och samhällen

- 11.1 *Säkra bostäder till överkomlig kostnad*
- 11.3 *Inkluderande och hållbar urbanisering*
- 11.2 *Mildra de negativa effekterna av naturkatastrofer*
- 11.7 *Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla*
- 11.A *Främja nationell och regional utvecklingsplanering*



Källa: Globala målen 2022

Även mål 1, 5 och 10 handlar indirekt om att trygga utbudet av bra bostäder för alla invånare.

## 1. Ingen fattigdom

- 1.2 *Minska fattigdomen med minst 50%*
- 1.3 *Inför sociala trygghetssystem*



## 5. Jämställdhet

- 5.2 *Utrotta våld mot och utnyttjande av kvinnor och flickor*



## 10. Minskad ojämlikhet

- 10.2 *Främja social, ekonomisk och politisk inkludering*
- 10.3 *Säkerställ lika rättigheter för alla och utrota diskriminering*



Källa: Globala målen 2022

<sup>5</sup> Globala målen, 2022

## Barnkonventionen

Barnkonventionen (eg. FN:s konvention om barnets rättigheter) innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Den 1 januari 2020 blev barnkonventionen svensk lag.

Barnkonventionen slår fast att barn är individer med egna rättigheter – inte föräldrars eller andra vuxnas ägodelar. Barnkonventionen innehåller 54 artiklar i sin helhet, men det finns fyra grundläggande principer som alltid ska beaktas vid frågor som rör barn, vilka motsvaras av följande artiklar:<sup>6</sup>

2. Alla barn har samma rättigheter och lika värde
3. Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn
6. Alla barn har rätt till liv och utveckling
12. Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad

## Politiken för gestaltad livsmiljö

Propositionen *Politik för gestaltad livsmiljö* (2017/18:110)<sup>7</sup> tar ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön och utgör en samlad nationell arkitekturpolicy och omfattar bland annat arkitektur, form, design, konst och kulturarv.

Ett gemensamt skapande och en helhetssyn på den gestaltade livsmiljön är kärnan i politiken för gestaltad livsmiljö. Den tar utgångspunkt i människan, hennes behov och livskvalitet vid formandet och förvaltandet av våra livsmiljöer samt utgår från allas rätt till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara.

Eftersom begreppet berör många sakområden är samarbete mellan olika kompetenser en grundförutsättning. Regeringen föreslår samarbeten på nationell, regional och lokal nivå där såväl offentliga aktörer och näringslivet som vetenskapen och civilsamhället har viktiga roller. Det är viktigt att samhällets offentliga aktörer visar vägen.<sup>8</sup>

Riksdagen har antagit följande mål och delpreciseringar för politikområdet:

*”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.”*

Det ska uppnås genom att:

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden
- kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids
- det offentliga agerar förebildligt
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas
- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

---

<sup>6</sup> UNICEF, 2023

<sup>7</sup> Regeringen, 2018

<sup>8</sup> Boverket, 2022b

## Regional utvecklingsstrategi

Region Norrbottens *Regional utvecklingsstrategi Norrbotten 2030* (RUS) har som målsättning att Norrbottens befolkning ska växa. Nya medborgare ska lockas hit genom ökat arbetsmarknadsutbud, ökad livskvalitet och attraktiva boenden. Unga kvinnor samt personer under 35 år har identifierats som de viktigaste målgrupperna.<sup>9</sup>

I strategin konstateras att det behövs fler bostäder i Norrbotten. För att uppnå det behövs bättre förutsättningar för byggande där Norrbottens unika värden står i fokus för att möjliggöra bostäder för alla i hela länet.

*”Attraktiva livsmiljöer skapas där det finns ett brett utbud och en hög variation av upplevelser tjänster och service.”*

Alla arbetsmarknadsområden i Norrbotten ska utveckla möjligheten att bo på en ort och arbeta på en annan genom att komfortabla, hållbara och effektiva pendlingsresor görs möjliga i hela Norrbotten.

Strategin beskriver även att potentialen i landsbygden är stor. En stabilisering av den tätortsnära landsbygdens befolkningsutveckling har noterats där landsbygdens kvaliteter, samhällsservice och kommunikationer möts. Digitaliseringen av samhället innebär nya möjligheter för norrbottningar att ta del av tjänster, service och utbildning.<sup>10</sup>

De övergripande målen i *Regional Utvecklingsstrategi Norrbotten 2030*<sup>11</sup>:

- *Vara välkomnande, hållbart och attraktivt*
- *Skapa hållbar tillgänglighet*
- *Ha en väl fungerande kompetensförsörjning*
- *Vara innovativt och konkurrenskraftigt*

---

<sup>9</sup> Region Norrbotten, 2019

<sup>10</sup> Region, Norrbotten, 2019

<sup>11</sup> Region Norrbotten, 2019



## Vision & mål Överkalix kommun

Överkalix kommuns slogan lyder *Platsen är utmärkt!*



Överkalix kommuns vision:

*Överkalix kommun är en attraktiv boendeort med god livsmiljö för alla, hög offentlig service för invånarna och bra förutsättningar för näringslivet. Den kommunala servicen kännetecknas av kvalité och effektivitet.*

De övergripande målen som kommunfullmäktige antagit är:

- *Ett jämställt, tryggt och inkluderande samhälle där invånarna kan vara med och påverka.*
- *En bra och hållbar miljö, infrastruktur och samhällsservice.*
- *En attraktiv arbetsgivare med god kompetensförsörjning.*

## FÖRUTSÄTTNINGAR

I det här kapitlet beskrivs kända förutsättningar och omständigheter som har direkt eller indirekt påverkan på bostadsbestånd och bostadsförsörjning.

## Omvärldsanalys

Vår värld har de senaste decennierna blivit alltmer globaliserad. Teknikutvecklingen har underlättat kontakter med geografiskt avlägsna platser genom nyttjande av både digitala verktyg och de möjligheter som finns att resa snabbt och enkelt.

De senaste åren har kännetecknats av covid-pandemin som inneburit stängda gränser och minskat resande, men det är sannolikt att resandet trots det kommer att fortsätta öka framöver. Pandemin har dock utvecklat vår vana att nyttja digitala verktyg för att kunna arbeta mindre platsbundet, vilket innebär möjligheter att i större utsträckning välja var man vill bo i framtiden.

Samtidigt har en landsbygdsvurm fått människor att längta efter ett lugnare liv nära naturen. Denna trend fick en extra skjuts under pandemin när den täta och myllrande staden plötsligt upplevdes som hotfull och hemmen i städerna kopplades samman med isolering från omvärlden.

Arbetslösheten i Norrbotten är idag lägre än på många år och med stora pensionsavgångar i kombination med de stora industrietableringar som aviserats i Norrbotten och Västerbotten under de kommande åren är behovet av arbetskraft och inflyttning till länet stort.

Den industriella utvecklingen kommer även att kräva stora mängder energi, vilket innebär att vi står inför en energiutmaning. El- och drivmedelspriser har skjutit i höjden samtidigt som samhället ska ställa om till grön energi och eldrivna fordon. Höga energipriser kan komma att påverka både resmönster och hur vi väljer att bo i framtiden.

Oroligheter i Mellanöstern och på den afrikanska kontinenten har sedan flera år inneburit stora flyktingströmmar till Europa. Nu är också Europa i fokus för oroligheter i och med Rysslands invasion av Ukraina, vilket drivit många människor på flykt. Detta innebär att samhället snabbt måste kunna mobilisera för att ta emot människor i behov av en fristad.

## Megatrender

I Norrbottens regionala utvecklingsstrategi (RUS) har fem globala megatrender identifierats:

- *Klimat- och miljöutmaningar, som en direkt konsekvens av våra konsumtions- och produktionsmönster*
- *Demografiska förändringar och urbanisering, där människor blir allt äldre och allt fler bor i städer*
- *Digitaliseringen, av i stort sett alla varor, tjänster och relationer*
- *Globalisering med en ökad rörlighet av människor, tjänster, kapital och information som går över alla landsgränser*
- *Individualismen går före gruppen, vilket skapar behov av skräddarsydda lösningar för varje individ, men samtidigt ställer krav på individens förmåga att ta ansvar och fatta egna beslut<sup>12</sup>*

---

<sup>12</sup> Region Norrbotten, 2019

## Byggande och bostäder

Befolkningen i Norrbotten och Västerbotten väntas öka med anledning av kommande industrietableringar. På 10 - 15 år kan invånarantalet stiga med 50 000 till 100 000 personer.<sup>13</sup> Detta innebär att ett stort antal nya bostäder kommer att behövas.

Den största befolkningsökningen i Norrbotten kommer att ske i de kommuner där de stora industrieföretagen etablerar sig, men det är nödvändigt att hela Norrbotten förbereder sig för en ökande befolkning. Det kommer att skapas arbetstillfällen hos underentreprenörer till de större industrierna i hela länet och för att klara försörjningen av arbetskraft och bostäder måste hela Norrbotten mobilisera.

Samtidigt som ett stort antal nya bostäder behövs i Norrbotten och Västerbotten väntas bostadsbyggandet i Sverige gå ner. Boverkets prognos visar att byggtakten kommer halveras under 2023 jämfört med 2021. Anledningen är att hushållens köpkraft försvagas markant. Stigande räntor och energikostnader bidrar till fallande bostadspriser medan höjda byggkostnader och stopp för investeringsstöd ytterligare bromsar in byggandet.<sup>14</sup>

## Förutsättningar för en fungerande bostadsmarknad

Det finns många olika faktorer som påverkar hur väl bostadsmarknaden fungerar. I detta avsnitt beskrivs några viktiga faktorer för en välfungerande bostadsmarknad.

### Kommunens verktyg

Kommunen kan utöva direkt påverkan på bostadsförsörjningen genom verktyg som t.ex. översiktsplanering, detaljplanering och markinnehav.

### Översiktsplanering

Översiktsplanering är ett kontinuerligt arbete som bedrivs inom kommunen där bearbetning av en mängd underlag, som kan innehålla mål och ställningstaganden för olika intressen, resulterar i en översiktsplan (ÖP). I översiktsplanen vägs olika mål och intressen mot varandra och kommunen tar ställning till hur kommunens mark- och vattenområden ska användas. Översiktsplanen är vägledande och inte juridiskt bindande.

Enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta och som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. I översiktsplanen ska kommunen redovisa:

- hur mark- och vattenområden avses användas på en övergripande nivå
- hur den byggda miljön avses användas, utvecklas och bevaras
- allmänna intressen som t.ex. kommunikationer och friluftsliv
- hur riksintressen ska tillgodoses
- miljö- och riskfaktorer som kommunen bör ta hänsyn till vid beslut om användning av mark- och vattenområden
- hur det långsiktiga behovet av bostäder ska tillgodoses

---

<sup>13</sup> Affärer i Norr, 2021

<sup>14</sup> Boverket, 2022a

- områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)
- risk för skador på den byggda miljön till följd av klimatrelaterade händelser (översvämning, ras, skred och erosion)

### *Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)*

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) är kommunernas möjlighet att peka ut områden i översiktsplanen där det särskilda skälet för landsbygdsutveckling kan användas när man prövar dispenser för att upphäva strandskyddet.

Målet med en LIS-plan är att identifiera områden som är aktuella för dispenser av strandskyddet för att på så vis möjliggöra etablering av verksamheter och bostäder i strandnära lägen för att långsiktigt stimulera den lokala utvecklingen.

### **Detaljplanering och planberedskap**

För att förverkliga utveckling av ett i översiktsplanen utpekat område behövs detaljplanering för att reglera markens och bebyggelsens användning och utformning. Detaljplanering kan göras på kommunens eget initiativ eller på uppdrag av en exploatör. Detaljplanering är den juridiskt bindande delen av den fysiska planeringen.

De detaljplaner som vunnit laga kraft, men ännu inte genomförts, utgör tillsammans kommunens planberedskap. En viktig förutsättning för ett långsiktigt bostadsbyggande är att kommunen har god planberedskap, vilket innebär att det bör finnas detaljplanerad mark som medger olika typer av bostäder i flera olika områden.

### *Markinnehav och markstrategi*

Markresurser är en grundläggande förutsättning för samhällsutveckling. Inom tätbebyggda områden råder det ofta konkurrens om marken och då är det viktigt med avvägningar mellan olika intressen innan beslut fattas rörande framtida markanvändning. Kommunen bör i förväg ta fram en strategi för planering och genomförande av planer.

Om kommunen äger mark för bostadsbebyggelse finns möjligheten att genom markanvisning sluta avtal med byggherrar om överlåtelse av mark. En markanvisning är en överenskommelse mellan en kommun och en byggherre, som ger byggherren ensamrätt att under en begränsad tid och under givna villkor förhandla med kommunen om överlåtelse eller upplåtelse av ett visst kommunägt markområde. Enligt lag (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar ska en kommun anta riktlinjer för markanvisning om markanvisningar avses användas.<sup>15</sup>

Kommunen måste våga prioritera och ställa krav, till exempel genom anvisningar och exploateringsavtal, för att säkra en bostadsförsörjning i linje med de politiska målen och ambitionerna.

### **Allmännyttan**

Allmännyttan är ett viktigt verktyg i bostadsförsörjningen genom att den allmännyttiga fastighetsägaren tar stort socialt ansvar. Allmännyttan är även viktigt för samhällsutvecklingen då de kan driva bostadsbyggandet.

---

<sup>15</sup> Boverket, 2016



Kommunen har viss möjlighet att påverka både nyproduktion av bostäder och förvaltning av det befintliga beståndet genom allmännyttan.

### **Kommunens nämnder och förvaltningar**

Kommunens nämnder är viktiga i bostadsplaneringen och byggandet. Kommunstyrelsen ansvarar för översiktsplaneringen och bygg- och miljönämnden för framtagandet av detaljplaner samt förhandsbesked och bygglov under bostadsbyggandets genomförandefas.

På förvaltningsnivå berörs tjänstemän på tekniska kontoret, bygg- och miljökontoret samt socialtjänsten direkt av bostadsförsörjningsfrågor, men även tjänstemän som arbetar med näringslivsfrågor, utbildning och utvecklingsfrågor är viktiga för att trygga en långsiktig bostadsförsörjning.

Bostadsplanering och byggande bör vara ett integrerat arbete mellan kommunens nämnder och förvaltningar.

### **Service och infrastruktur**

God kommunal service och infrastruktur, t.ex. barnomsorg, kollektivtrafik, IT- och VA-infrastruktur samt god elförsörjning, mobiltäckning och handel är viktigt för att attrahera både inflyttare till kommunen och byggherrar som vill investera i nya bostäder och företag.

Genom att fokusera bostadsförsörjningen på att bättre utnyttja det befintliga bostadsbeståndet och förtäta bebyggelse i redan etablerade områden kan kommunen försörja ett ökat antal bostäder genom befintlig infrastruktur och service.

### **Kommunalt stöd i bostadsfrågor**

Kommunen har ansvar för att det finns stöd till grupper som har svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. Detta kan ske till exempel genom bidrag, kommunala hyresgarantier eller kommunala hyreskontrakt.

### **Övriga faktorer**

Det finns faktorer som styr bostadsmarknaden som kommunen kan påverka indirekt eller i mindre omfattning.

### **Rörlighet**

En viktig del av en fungerande bostadsmarknad är att det finns rörlighet. En rörlig marknad skapar goda förutsättningar för att invånarna ska kunna byta bostad när deras liv förändras och en annan typ av bostad passar bättre.

#### ***Flyttkedjor***

En flyttkedja skapas när en bostad frigörs för inflyttning, vilket i sin tur gör en annan bostad tillgänglig på bostadsmarknaden. Flyttkedjor kan skapas i två eller flera led.

Exempel på flyttkedja:

*En äldre kvinna säljer sin lilla gård i en mindre by för att flytta in på trygghetsboende i tätorten. En familj som drömmer om att ha får och börjar bli trångboddad i sitt lilla hus i tätorten köper huset för att få mer plats för den växande familjen. Ett yngre par köper i sin tur det lilla huset i tätorten och planerar för att bilda familj. Lägenheten de lämnar blir tillgänglig för ett ungt par som vill flytta ihop, vilket frigör deras två lägenheter till en ung kille som*

*flyttar hemifrån till sitt första egna boende och en person som fått ett jobberbjudande och vill etablera sig i kommunen.*

Problemet med flyttkedjor är att de är svåra att kontrollera och därför även att planera för. Att bygga trygghetsboenden i hopp om att fler små lägenheter, liksom i exemplet ovan, ska frigöras på bostadsmarknaden är därför vanskligt. Men om det finns tillgängliga lägenheter som passar äldres behov ökar chansen att äldre flyttar från sina villor, vilket därmed bidrar till rörlighet på marknaden.

### ***Vakansgrad och bostadskö***

Det behöver finnas en viss andel lediga hyreslägenheter för att möjliggöra rörelse på bostadsmarknaden. En vakansgrad på 1 - 3% är därför eftersträvarvärd.

Tillämpningen av ett kösystem kan bidra till ett snabbare och smidigare system för att fördela de bostäder som finns på marknaden, men fungerar också som en indikator för graden av bostadsbrist.

### **Attraktiva boendemiljöer**

En attraktiv livsmiljö kan beskrivas som en kombination av människors sociala livsmiljö och den fysiska gestaltade miljön. Man behöver ta reda på vad människor har för behov på en plats och vad de har för upplevelser av den platsen för att förstå vad som gör den attraktiv eller mindre attraktiv.

Den sociala miljön består t.ex. av möten mellan människor, känslan av trygghet och kultur. Den fysiska miljön består t.ex. av bostäder, arbetsplatser, grönområden, gator, skolor och vårdinrättningar. Den gemensamma offentliga miljön binder samman den sociala och den fysiska sfären.<sup>16</sup>

1937 antogs enprocentsregeln av riksdagen som finansieringsprincip för konstnärlig gestaltning i samband med byggprojekt. Enprocentsregeln är en ekonomisk princip för offentlig konst som innebär att (minst) en procent av den totala budgeten avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad. Denna regel tillämpas fortfarande av många kommuner och regioner för att skapa goda livsmiljöer och samhällen.<sup>17</sup>

### **Betalningsvilja och betalningsförmåga**

Betalningsviljan och betalningsförmågan hos de som bor i kommunen måste motsvara de priser som efterfrågas av hyresvärdar och säljare.

### **En aktiv och balanserad bostadsmarknad**

Det är viktigt att bostadsmarknaden är aktiv och balanserad för att fungera optimalt. Det innebär att bostäder som är till salu läggs ut till försäljning på den öppna marknaden, att värdet på bostäder är rimligt i förhållande till produktionskostnaderna och att det finns en rimlig efterfrågan på de bostäder som säljs.

---

<sup>16</sup> Nilsson et al., 2022

<sup>17</sup> Statens konstråd, 2023



I glesbygd där avfolkning har varit ett långvarigt problem har bostadsmarknaden stagnerat. Detta skapar en ond cirkel där utbud och efterfrågan inte är tillräckligt för att intresserade köpare ska hitta potentiella säljare till sparsamt nyttjade hus.<sup>18</sup>

En stagnerad bostadsmarknad kännetecknas av:

- låga försäljningsvärden på hus
- att få hus läggs ut till försäljning på den öppna marknaden
- att hus går i arv utan bodelning, vilket ger många ägare som ska enas vid eventuell försäljning
- att permanentbostäder används som fritidshus
- svårigheter att få lån för nybyggnation för att husets värde inte motsvarar produktionskostnaden

---

<sup>18</sup> Hej Hemby, 2022



## NULÄGESBESKRIVNING

I det här avsnittet beskrivs Överkalix kommuns nuläge. Som jämförelsekommuner används Arvidsjaur och Övertorneå då de kommunerna p.g.a. geografiskt läge och befolkningsmängd har liknande förutsättningar som Överkalix.

## Geografi och läge

Överkalix kommun ligger i östra Norrbotten och gränsar till sex kommuner: Gällivare, Pajala, Övertorneå, Kalix, Luleå och Boden. Från Överkalix centralort är det ca 5 mil till landsgränsen mot Finland (Ylitornio kommun). Se bild 2.

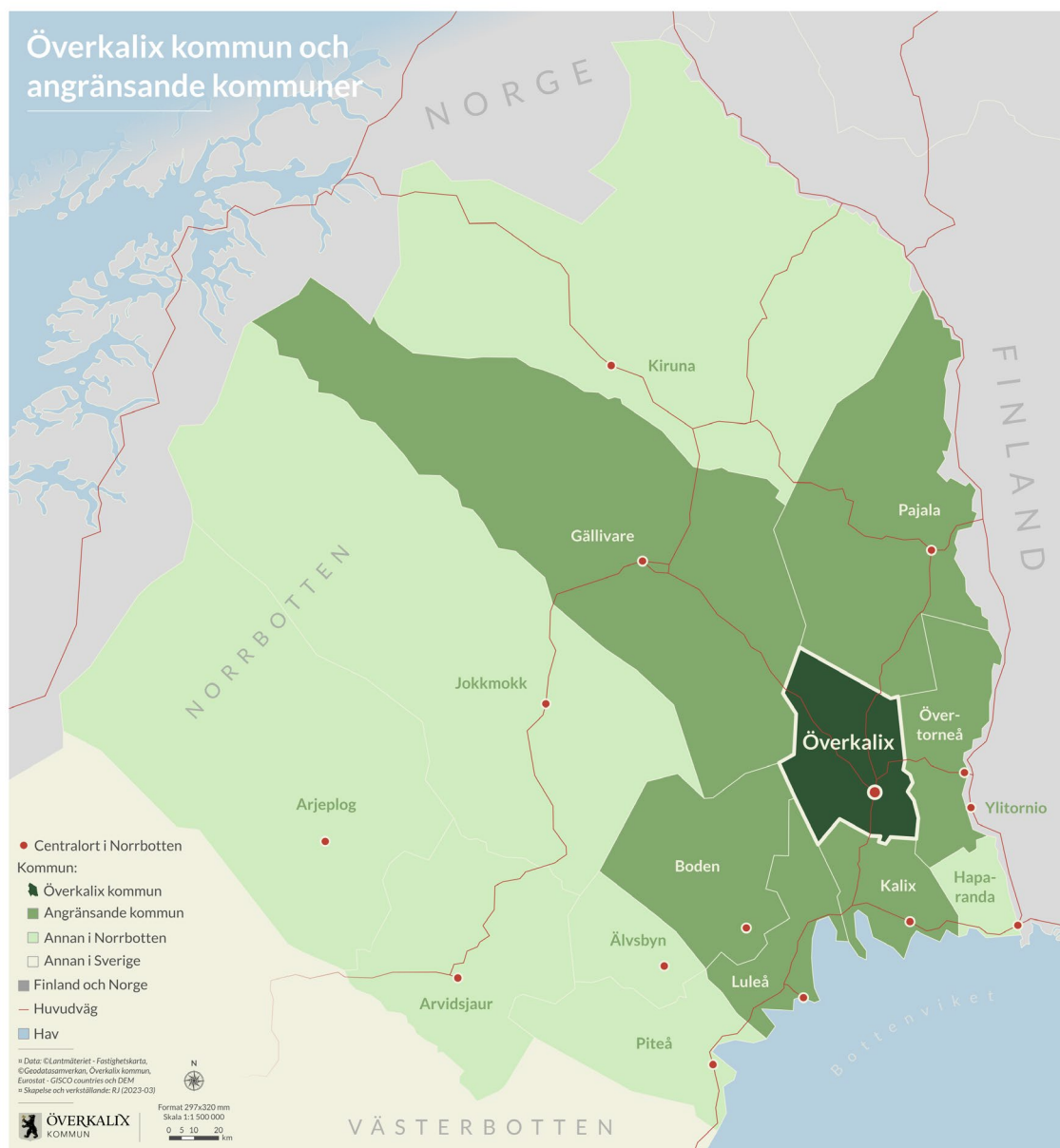


Bild 2. Överkalix kommun och angränsande kommuner.



Överkalix centrala placering innebär att det är relativt nära både till kustkommunerna och gruvområdena i Malmfälten och Pajala. Överkalix är därför en utmärkt bostadsort mitt emellan de större arbetsmarknaderna i Norrbotten samt en bra etableringsort för underentreprenörer till de stora industriföretagen.

Kommunens topografi är kuperad med höga berg och domineras av skogbevuxen mark. I kommunen finns ett omfattande vattensystem som utgörs av Kalixälven och Ängesån med biflöden och ett stort antal sjöar. Detta möjliggör boende med utsikt eller i strandnära lägen i stora delar av kommunen.

Överkalix kommun har 3160 invånare<sup>19</sup>, vilket ger en glesbefolkad struktur med 1,1 invånare/km<sup>2</sup>. Detta kan jämföras med Sveriges 26 invånare/km<sup>2</sup>.

## Bosättningsstruktur

Överkalix kommuns bosättningsstruktur består av många mindre byar. I kommunen finns totalt 85 byar.<sup>20</sup> Centralorten Överkalix är i sig uppbyggd av flera mindre delar – Bränna, Tallvik, Brännaberget, Norra Tallvik och Grelsyn.

Bilaga 1 illustrerar Överkalix kommuns befolkningstäthet. Ungefär hälften av befolkningen i Överkalix kommun bor i centralorten. Större delen av de som bor utanför centralorten bor i byar i relativ närhet till centralorten.

Många byar ligger längs Kalixälven eller längs Ängesåns södra del. En stor del av övriga byar ligger vid sjöar. Det finns även många byar längs väg 392/835 (mot Pajala kommun) och längs E10:an som kopplar ihop Överkalix med kustområdet (söderut) och Malmfälten (norrut).

Jockfall, Lansjärv och Kypasjärvi är de lite större byar som ligger längst från centralorten. Avståndet från centralorten till dessa byar är mellan 3,5 - 5 mil.

Lansjärv, Jockfall och Ängesån har historiskt utgjort kommunens större byar. De ligger längre från centralorten än de byar som idag är kommunens största. Här finns viss infrastruktur som t.ex. kommunalt vatten- och avloppsnät.

## Tätorter & småorter

Statistikmyndigheten (SCB) för statistik över Sveriges bebyggelsestruktur genom klassificering av bebyggelse i tätorter och småorter. Enligt SCB:s definition består en tätort av 200 invånare eller fler medan småort består av 50 - 199 invånare.<sup>21</sup>

I SCB:s definition av statistiska orter räknas endast sammanhängande bebyggelse, vilket bl.a. innebär att det inte får vara mer än 150 m mellan husen för att bebyggelsen ska räknas till samma ort. Avgränsningen bygger på en klassificering där registerdata är underlaget. Uppdelningen kan därför skilja sig från hur andra samhällsfunktioner delar upp Sveriges orter.<sup>22</sup>

---

<sup>19</sup> 31/12 2022 SCB

<sup>20</sup> Beräknat med hjälp av geodata genom en analys av sammanhängande bebyggelse med max 200 m mellan husen.

<sup>21</sup> SCB, 2020

<sup>22</sup> SCB, 2020



Klassificering SCB	By	Befolkningsmängd	Kommentar
<i>Tätorter</i>	Överkalix	1 007	Motsvarar Bränna, Brännaberget och Grelsbyn
	Tallvik	502	Inkluderar Norra Tallvik
	Svartbyn	254	
<i>Småorter</i>	Vännäsberget	154	
	Gyljen	124	
	Nybyn (norra)	77	Nybyn är uppdelad i två delar. Eg. Västra Nybyn.
	Hedensbyn	56	
	Boheden	52	
	Nybyn (södra)	50	Nybyn är uppdelad i två delar. Eg. Östra Nybyn.

Tabell 1. Befolkning: Överkalix, Arvidsjaur, Övertorneå & Sverige, 2021-12-31.

Källa: SCB

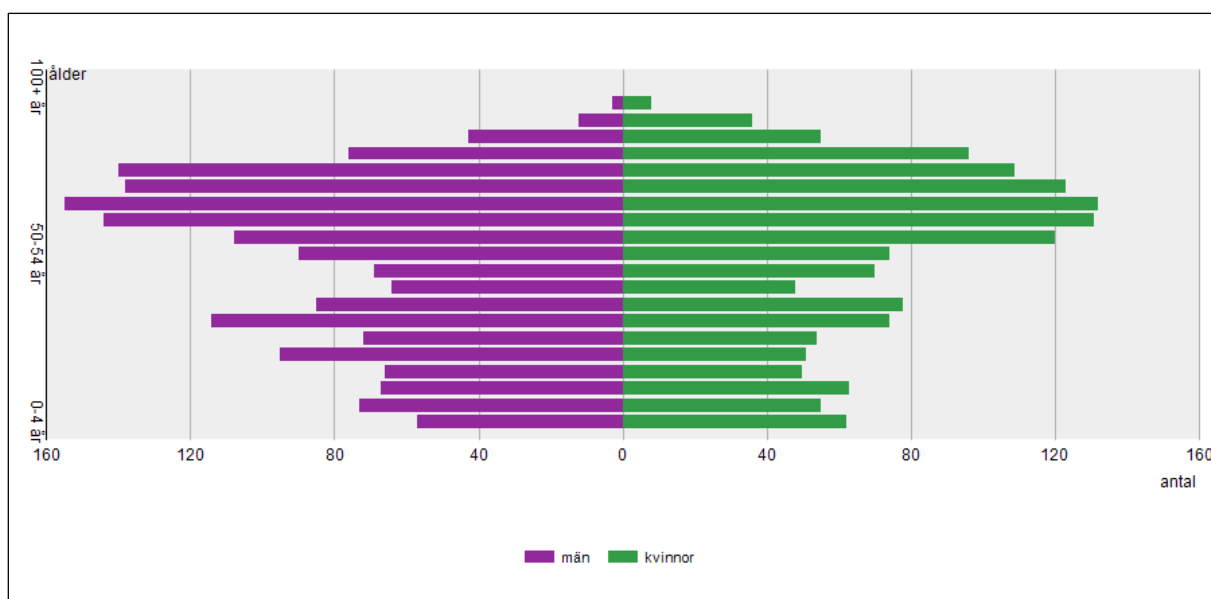
Tabell 1 visar hur SCB klassificerar byarna i Överkalix kommun i tätorter och småorter. Utöver centralorten Överkalix är de största byarna i kommunen Svartbyn, Vännäsberget, Nybyn (norra samt södra), Gyljen, Hedensbyn och Boheden.

Nybyn är uppdelad i två delar (norra Nybyn och södra Nybyn) enligt SCB's klassificering p.g.a. att älven skapar två områden av sammanhängande bebyggelse på större avstånd än 150 m från varandra. Av de boende i Nybyn omnämns byns två delar som östra och västra Nybyn.

## Demografi

Överkalix kommun har en befolkning på 3160 personer<sup>23</sup>. Av dessa är 47,1% kvinnor och 52,9% män. Medelåldern är 50,3 år, vilket kan jämföras med rikets medelålder på 41,6 år. Överkalix är Norrbottens näst minsta kommun till antalet invånare. Arjeplog är mindre med 2667 invånare.

Figur 1 visar en befolkningspyramid för Överkalix kommun år 2022, vilken illustrerar befolkningens sammansättning efter kön samt ålder fördelat i femårsintervall. Stapeldiagrammet visar att det finns en hög andel äldre i åldrarna 55 - 79 år, där männen är fler än kvinnorna. Generellt är männen fler än kvinnorna i nästan alla ålderskategorier förutom i åldrarna 80+ där kvinnorna är fler än männen. Kvinnor lever alltså längre än män, både i Överkalix och generellt.



Figur 1. Befolkning efter kön och ålder i Överkalix kommun 2022-12-31.

Källa: SCB

I åldrarna 25 - 54 år varierar antalet personer markant mellan ålderskategorierna. Personer i åldern 40 - 44 år är den ålderskategori med minst antal personer. Liknande mönster syns i övriga kommuner i östra Norrbotten, vilket innebär att det i den ålderskategorin sannolikt skedde en större utflyttning än bland dem som är något äldre och något yngre.

Kvinnorna i åldern 20 - 24 år är hälften så många som männen. Att unga kvinnor flyttar från glesbygdsområden till städer i högre utsträckning än unga män, sannolikt för att utbilda sig, är välkänt.

För antalet barn och unga i åldrarna 0 - 19 år är variationen mellan ålderskategorierna ganska jämn. Det finns något fler pojkar än flickor förutom bland de allra yngsta. Generellt föds det något fler pojkar än flickor, så det är ett vanligt mönster.

<sup>23</sup> 31/12 2022



<b>Befolkning: Jämförelse med liknande kommuner &amp; Sverige</b>				
	<b>Överkalix</b>	<b>Arvidsjaur</b>	<b>Övertorneå</b>	<b>Sverige</b>
Befolkningsmängd, antal	3160	6111	4119	10 521 556
Befolkningsförändring 2022	-92	-32	-92	69230
Andel män, %	52,9	52,1	52,0	50,4
Andel kvinnor, %	47,1	47,9	48,0	49,6
Medelålder, år	50,3	45,9	50,8	41,6
Födda i Sverige, %	86,7	90,3	74,7	79,6
Födda utomlands, %	13,3	9,7	25,3	20,4
Boende i tätort, %	54,2	76	58,1	87,6
Boende på landsbygd, %	45,8	24	41,9	12,4
Ensamhushåll, %	50,9	53,6	49	47,9
Sammanboende, %	45,5	43,8	45,6	45,8
Födda	19	48	22	
Döda	83	85	75	
Födelseöverskott	-64	-37	-53	
Inflyttade	142	271	191	
Utflyttade	179	271	238	
Flyttningsnetto	-37	0	-47	

Tabell 2. Befolkning: Överkalix, Arvidsjaur, Övertorneå & Sverige, 2022-12-31.

Källa: SCB

I tabell 2 redovisas Överkalix befolkningssammansättning samt även siffror för Arvidsjaur kommun, Övertorneå kommun och hela Sverige i jämförelsesyfte. Jämförelsekommunerna valdes ut för att de har liknande förutsättningar som Överkalix d.v.s. små inlandskommuner med lång negativ befolkningsutveckling. Övertorneå är en grannkommun i östra Norrbotten med liknande bebyggelsestruktur. Arvidsjaur är en inlandskommun med närhet till större kustkommuner.

Statistiken visar att alla tre kommuner hade en negativ befolkningsutveckling under 2022. Överkalix och Övertorneå kommun förlorade dock fler invånare än Arvidsjaur.

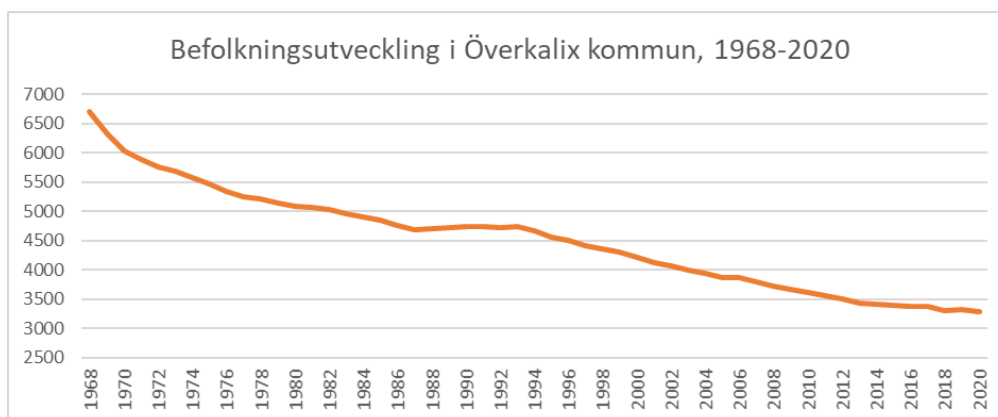
I Överkalix bor fler på landsbygden och det finns en något högre andel män än kvinnor jämfört med Övertorneå och Arvidsjaur. Övertorneå utmärker sig i och med att 25% av befolkningen är född utomlands, vilket kan förklaras med närheten till Finland.

För Arvidsjaur skiljer sig siffrorna i högre utsträckning från Överkalix och Övertorneå. Medelåldern är ca 5 år lägre i Arvidsjaur och kommunen har ett lägre födelseunderskott. Det är också en högre andel som bor i tätort, som är födda i Sverige och som bor i ensamhushåll jämfört med i Överkalix och Övertorneå.



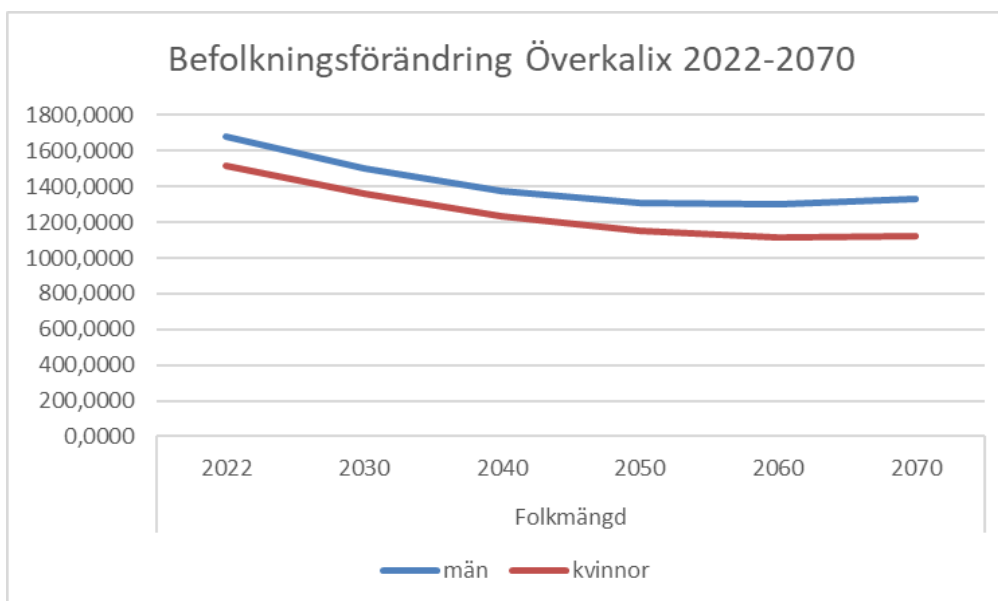
## Historisk befolkningsutveckling & framtidsprognos

1968 hade Överkalix kommun 6704 invånare. År 2022 hade invånarantalet sjunkit till 3160 personer vilket är en minskning med totalt 3544 invånare på drygt 50 år. Figur 2 visar hur befolkningen minskat stadigt, med avvikelse mellan åren 1987 – 1993 då folkmängden ökade. Minskningen beror främst på högre döds- än födelsetal.



Figur 2. Befolkningsförändring Överkalix kommun 1968 - 2020.

Källa: SCB



Figur 3. Framskrivna befolkningsförändring Överkalix kommun 2022-2070. Källa: SCB

Figur 3 visar SCB:s befolkningsframskrivning för Överkalix kommun år 2022 - 2070. Prognosen visar en minskande befolkning fram till år 2060 när kurvan vänder svagt uppåt. Beräkningarna bygger på observationer från de senaste nio åren och ett antagande om att den utvecklingen fortsätter. I beräkningarna tas ingen hänsyn till planerat bostadsbyggande, företagsetableringar eller andra framtida mål och förutsättningar i kommunerna. Generellt gäller att osäkerheten i framskrivningen ökar med åren.

## Arbetsmarknad & näringsliv

Överkalix ligger mitt i Norrbotten - Sveriges hetaste tillväxtområde, se bild 3. Kommunen erbjuder personlig näringslivsservice, vilket i kombination med och förmånliga fastighets- och markpriser underlättar vid företagsetableringar i kommunen. I Överkalix finns även karriärmöjligheter inom flera branscher samt goda förutsättningar att arbeta på distans, helt eller delvis.



Bild 3. Överkalix placering mitt i Norrbotten

De flesta företag i Överkalix är småföretag. Nio av tio är mikroföretag med mindre än 10 anställda. Småföretag med färre än 50 anställda står för 39% av samtliga jobb i kommunen och 85 procent av jobben i privatägda företag.<sup>24</sup> Överkalix kommun är den största arbetsgivaren i kommunen med 319 anställda.<sup>25</sup>

Tabell 3 visar antal företag i Överkalix samt jämförelsekommunerna Arvidsjaur och Övertorneå kommuner år 2022. Övertorneå utmärker sig med många företag i förhållande till antal förvärvsarbetande.

Tabell 4 visar vilka typer av företag som finns i respektive kommun. Enskilda näringsidkare är mer vanliga i Överkalix och Övertorneå än i Arvidsjaur.

<sup>24</sup> Företagarna, 2020

<sup>25</sup> Tillsvidareanställda 2022-12-31



Kommun	Antal företag	Antal förvärvs- arbetande
Överkalix	291	1470
Arvidsjaur	433	2659
Övertorneå	472	1740

Tabell 3. Antal företag i Överkalix, Arvidsjaur och Övertorneå kommuner 2021.

Källa: SCB

Kommun	År	Enskild näringsidkare	Aktiebolag	Handelsbolag
Överkalix	2021	120	151	6
	2022	117	159	4
Arvidsjaur	2021	113	294	13
	2022	115	322	12
Övertorneå	2021	194	216	15
	2022	191	223	15

Tabell 4. Typ av företag i Överkalix, Arvidsjaur och Övertorneå kommuner.

Källa: Bolagsverket

## Besöksnäringen

Besöksnäringen är en av Sveriges växande basnäringar. Turismkonsumtionen har ökat kraftfullt sedan 2000-talet. Svensk naturturism och ekoturism får en allt större lokal betydelse för nya jobb och företag på landsbygden samtidigt som den lockar resenärer från hela världen och genererar stora intäkter.

Överkalix kommun satsar särskilt på att utveckla besöksnäringen i kommunen, vilket beskrivs in den turistiska planen<sup>26</sup>. Det finns goda förutsättningar för att lyfta fram det unika som gör Överkalix attraktivt med hållbarhet i fokus och samtidigt utveckla besöksnäringen och i synnerhet naturturismen. Norrskan, kyla, snö, midnattssol, sjöar och vattendrag, berg, tystnad och ren luft är exempel på upplevelser som Överkalix kommun kan erbjuda.

Genomfartsresenärer och dagbesök var omsättningsmässigt de mest betydande inom besöksnäringen i Överkalix under 2019. Det finns stora behov av att utveckla infrastruktur för att besöksnäringen ska kunna bedriva verksamhet och växa, vilket i sin tur väntas generera ökande sysselsättning inom sektorn.<sup>27</sup>

## Infrastruktur

Den bristande elförsörjningen till Överkalix kommun är dock ett hinder för nyetableringar och företagsexpansion av mer elkrävande industrier. Kommunen ligger nära den övre gräns för elkapacitet som Svenska Kraftnät kan leverera med nuvarande infrastruktur. Svenska Kraftnät uppger att de inte bygger ut elnätet på spekulation samtidigt som tiden det tar att bygga ut vid förfrågan är lång. Med anledning av detta riskerar Överkalix kommun att förlora möjliga etableringar till andra kommuner där kapacitet finns.

Bristande mobiltäckning är också ett problem i många byar runt om i kommunen. God mobiltäckning är en förutsättning för både inflyttning och företagsetableringar.

<sup>26</sup> Överkalix kommun, 2021a

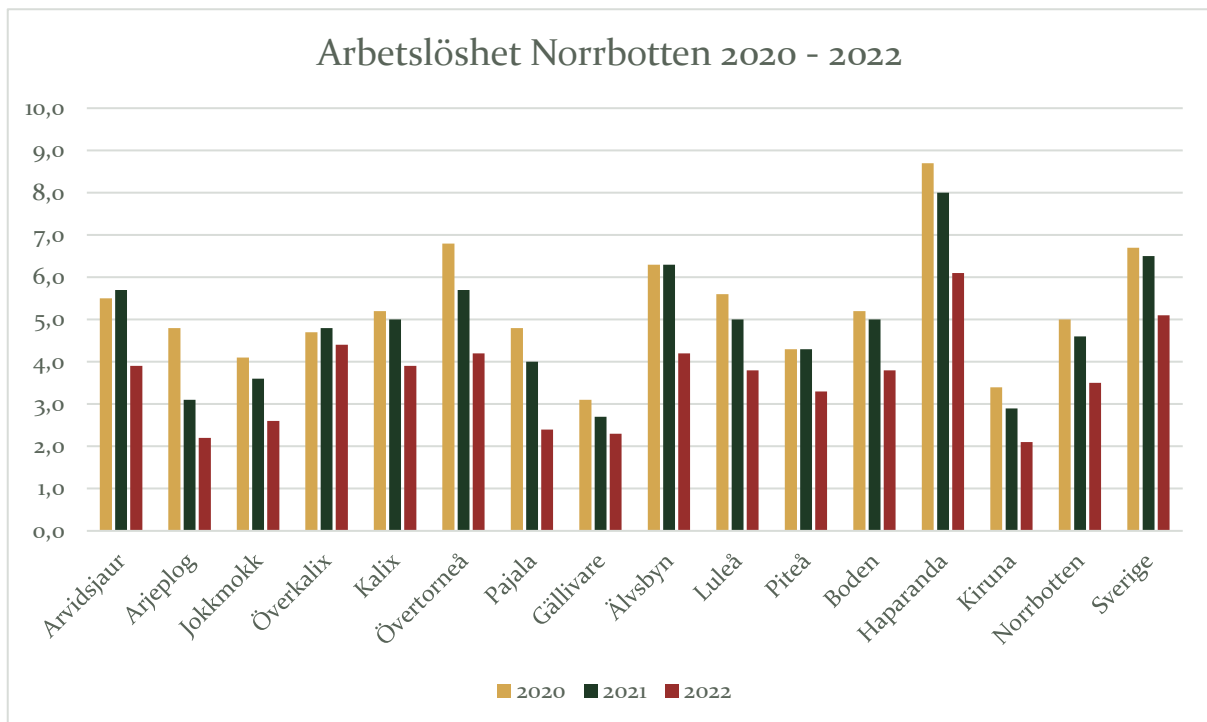
<sup>27</sup> Överkalix kommun, 2021a



## Sysselsättning

I Överkalix kommun var arbetslösheten 4,4 % under 2022 enligt SCB<sup>28</sup>. Figur 4 visar arbetslösheten i Norrbottens kommuner samt Norrbottens län och hela Sverige för år 2020 - 2022.

Arbetslösheten gick ner i alla kommuner under perioden och de flesta kommuner uppvisar en tydligt nedåtgående trend från 2020 till 2022. I ett fåtal kommuner bl.a. Överkalix gick arbetslösheten tillfälligt upp från 2020 till 2021 för att sedan vända nedåt. Arbetslösheten i Norrbottens län var 3,5 % och i Sverige 5,1 % under 2022.



Figur 4. Arbetslöshet i Norrbottens kommuner för 16 - 64 åringar 2020 - 2022.

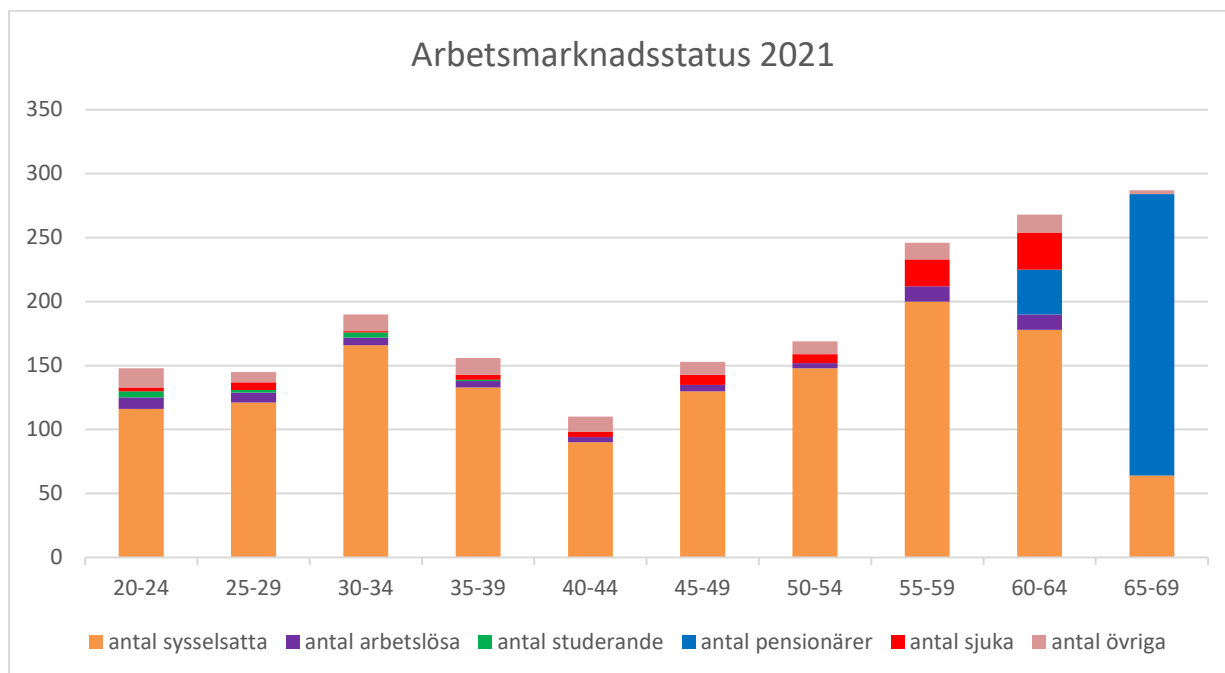
Källa: SCB, 2023

Arbetslösheten i Överkalix var 2022 näst högst i länet på 4,4 %. Haparanda hade en högre arbetslöshet på 6,1 %. De två jämförelsekommunerna Övertorneå och Arvidsjaur hade 4,2 % respektive 3,9 % arbetslöshet 2022.

Den låga arbetslösheten innebär att det kommer bli mycket ont om arbetskraft i Överkalix kommun framöver då stora pensionsavgångar väntar under kommande år. Inflyttningen till kommunen måste öka för att vända det negativa flyttningsnetto som länge varit ett mönster.

<sup>28</sup> SCB, 2023





Figur 5. Arbetsmarknadsstatus redovisat i antal personer per åldersgrupp för Överkalix kommun 2021.

Källa: SCB

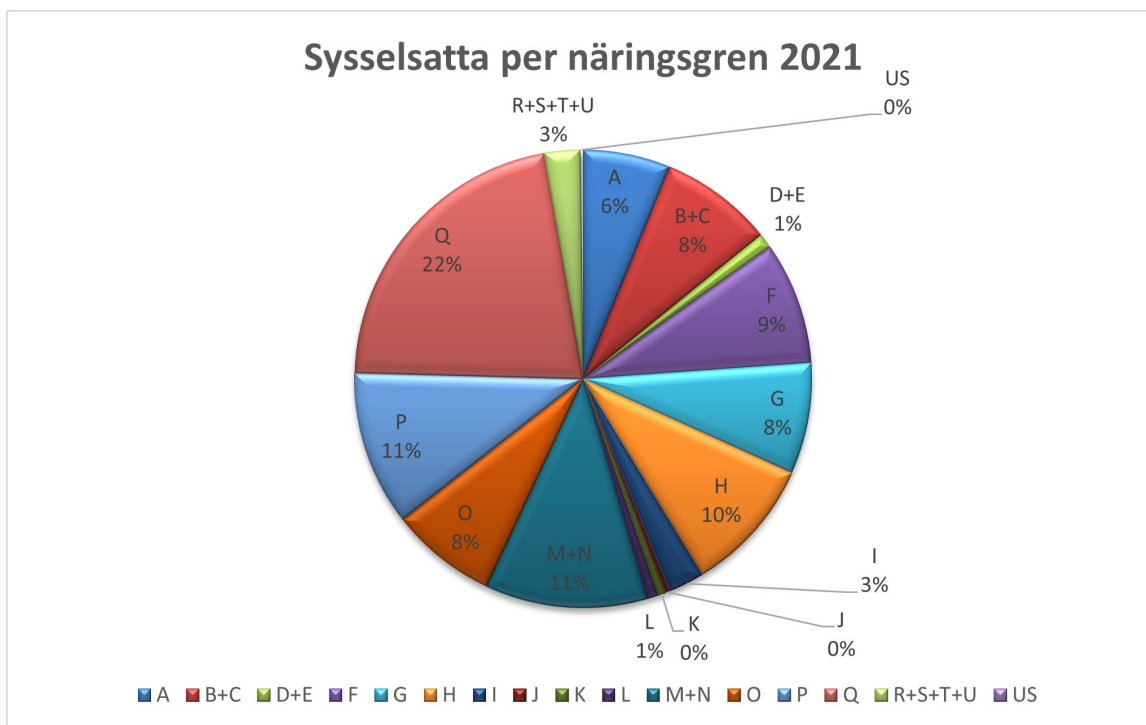
Figur 5 redovisar arbetsmarknadsstatus i antal personer per ålderskategori för folkbokförda i Överkalix kommun i åldern 20 – 69 år. Antalet sysselsatta utgör större delen av varje ålderskategori förutom för gruppen 65 - 69 år där merparten är pensionärer. Det finns ett litet antal studerande i varje åldersgrupp under 40 år. Antalet sjuka och antalet övriga varierar något mellan ålderskategorierna för de som är mellan 20 - 54 år. Om man slår ihop dessa två kategorier är dock antalet relativt konstant mellan åldersgrupperna.

Figur 6 visar procentandelen sysselsatta per näringsgren med bostadsort i Överkalix kommun för år 2021. Tabell 5 visar antalet sysselsatta för respektive näringsgren.

Vård och omsorg (Q) är den största näringsgrenen med 22%, vilket följs av Utbildning (P) samt Företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik etc. vilka samlar 11% av de sysselsatta vardera.

På nivåer mellan 8 - 10% återfinns kategorierna Tillverkningsindustri (B+C), Byggindustri (F), Handel (G), Transportföretag (H) och Civila myndigheter och försvaret (O).

Män är kraftigt överrepresenterade inom byggindustrin och tillverkningsindustrin, medan områdena för vård och omsorg samt utbildning är kvinnodominerade.



Figur 6. Sysselsatta i procent per näringsgren av befolkningen i Överkalix kommun 2021. Källa: SCB

Sysselsatta Överkalix kommun 15 - 74 år per näringsgren		2021		
		män	kvinnor	totalt
<b>Totalt</b>		771	651	1421
<b>A</b>	Företag inom jordbruk, skogsbruk och fiske	73	14	88
<b>B+C</b>	Tillverkningsindustri; gruvor och mineralutvinningsindustri	100	13	114
<b>D+E</b>	Företag inom energi och miljö	15	0	15
<b>F</b>	Byggindustri	113	9	123
<b>G</b>	Handel; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar	60	51	112
<b>H</b>	Transport- och magasineringsföretag	94	40	136
<b>I</b>	Hotell och restauranger	16	20	36
<b>J</b>	Informations- och kommunikationsföretag	3	3	5
<b>K</b>	Kreditinstitut och försäkringsbolag m.m.	0	7	7
<b>L</b>	Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	7	4	12
<b>M+N</b>	Företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik; företag inom uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster	117	47	163
<b>O</b>	Civila myndigheter och försvaret	34	73	107
<b>P</b>	Utbildningsväsendet	38	118	156
<b>Q</b>	Enheter för vård och omsorg, socialtjänst	80	232	311
<b>R+S+T+U</b>	Enheter för kultur, nöje och fritid; andra serviceföretag m.m.	17	19	36
<b>US</b>	Uppgift saknas	0	3	3

Tabell 5. Antal sysselsatta per näringsgren av befolkningen i Överkalix kommun 2021.

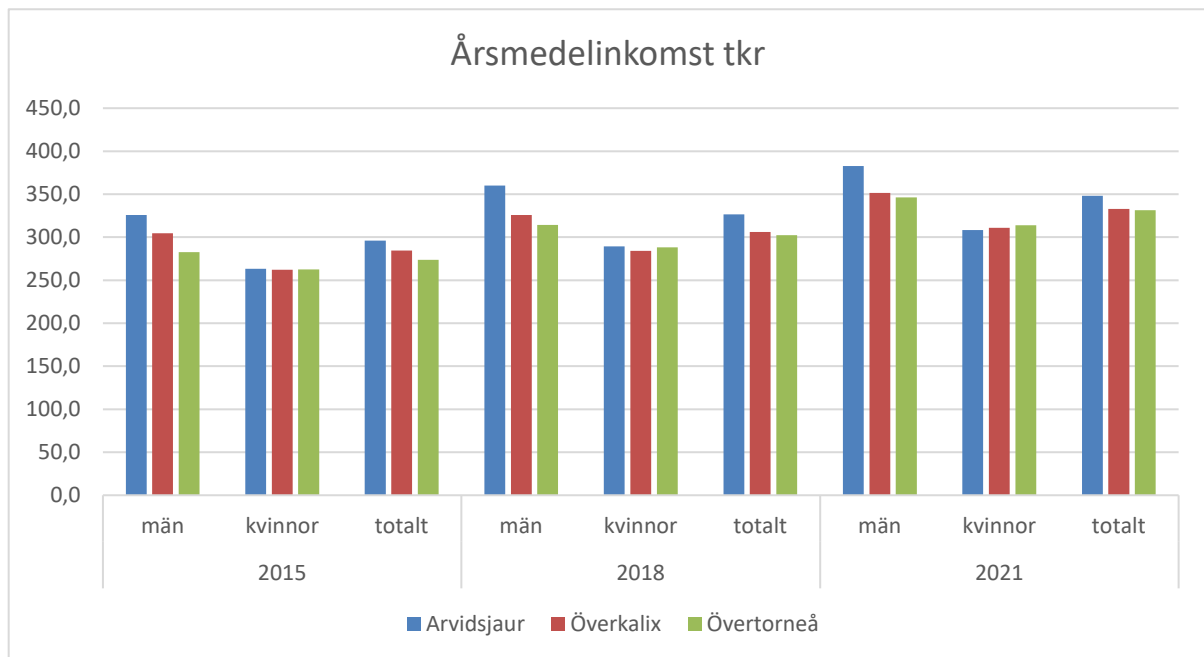
Källa: SCB



## Inkomst

Årsmedelinkomsten i Överkalix kommun för 2021 i åldern 20 - 64 år var 331 300 kr/år. För män var medelinkomsten 351 400 kr/år och för kvinnor 311 100 kr/år. Kvinnor i Överkalix kommun tjänade år 2021 i genomsnitt 88,5 % av vad män tjänade.

I riket som helhet var medelinkomsten för 2021 i åldern 20 - 64 år 374 800 kr/år. Män tjänade i genomsnitt 415 200 kr/år och kvinnor 332 700 kr/år, vilket innebär att kvinnor tjänade 80% av vad män tjänade.



Figur 7. Årsmedelinkomst (tkr) i Överkalix, Arvidsjaur & Övertorneå kommuner 2015, 2018 & 2021.

Figur 7 visar årsmedelinkomst 2015, 2018 & 2021 för invånare 20 - 64 år i Överkalix kommun samt Arvidsjaur och Övertorneå kommuner i jämförelsesyfte. Medelinkomsten är högst i Arvidsjaur och lägst i Övertorneå. Medelinkomsten för kvinnor är relativt jämn mellan kommunerna medan mäns medelinkomster skiljer sig i högre grad. Högst medelinkomst har män i Arvidsjaur, vilket även innebär att skillnaden mellan mäns och kvinnors medelinkomst också är störst här. Skillnaden mellan kvinnor och mäns inkomster är minst i Övertorneå där kvinnor i genomsnitt tjänar 90,7% av männens löner. I Överkalix minskade skillnaden i medelinkomst med ca 2,5 procentenheter mellan 2015 och 2021. I Arvidsjaur skedde ingen större förändring och i Övertorneå ökade skillnaderna i medelinkomst med ca 2 procentenheter.

## Pendling

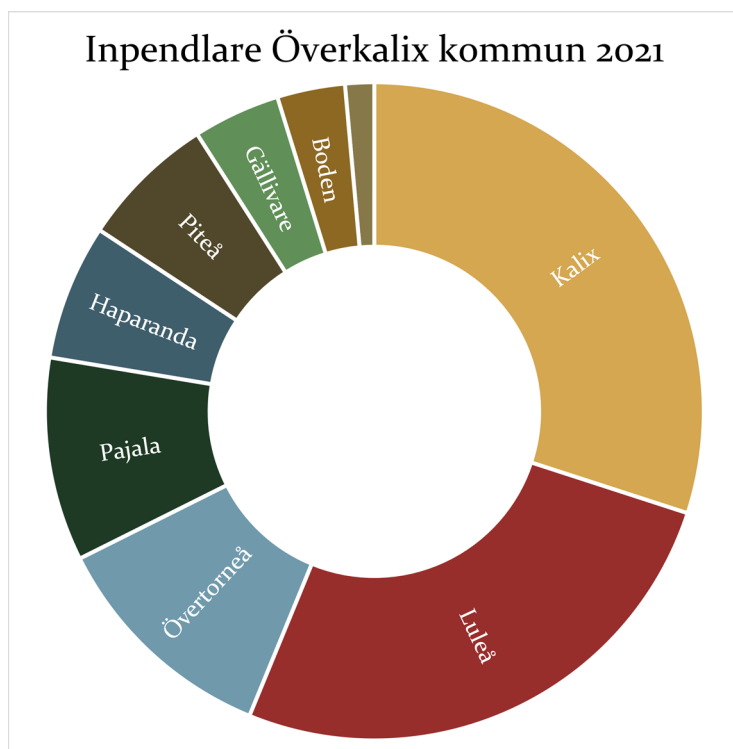
Pendling är en viktig faktor vad gäller bostadsförsörjning då det ger en indikation på hur vanligt eller intressant det är att bo på en plats och välja att transportera sig till en arbetsplats på annan ort. Överkalix har med sitt centrala läge i Östra Norrbotten och sina vackra omgivelningar förutsättningar att vara en kommun man väljer att bosätta sig på trots att man jobbar i en annan kommun.

Generellt i Sverige gäller att män pendlar i högre utsträckning och längre distanser än kvinnor.

## Inpendling

Inpendlingen till Överkalix från övriga Norrbottenskommuner är illustrerad i figur 8 och beskriven i tabell 6. Inpendlingen är störst från Kalix med Luleå på andra plats.

Grannkommunerna Övertorneå och Pajala ligger på tredje plats med ungefär lika stora andelar vardera.



Figur 8. Inpendlare Överkalix kommun 2021. Källa: SCB

Inpendlare till Överkalix			
Bostadsort	2019	2020	2021
Arvidsjaur	0	0	0
Arjeplog	0	0	0
Jokkmokk	3	1	3
Kalix	58	58	63
Övertorneå	25	20	24
Pajala	13	14	21
Gällivare	3	3	9
Älvsbyn	2	1	0
Luleå	38	50	55
Piteå	14	13	14
Boden	9	8	7
Haparanda	14	15	14
Kiruna	5	0	0

Tabell 6. Utpendlare Överkalix kommun 2019 – 2021. Källa: SCB

Pendlingen från Pajala ökade med 50% mellan 2020 och 2021. Även pendlingen från Gällivare ökade kraftigt under samma period, men då det handlar om ett förhållandevis litet antal personer är det osäkert om det är ett mönster eller tillfälligheter.

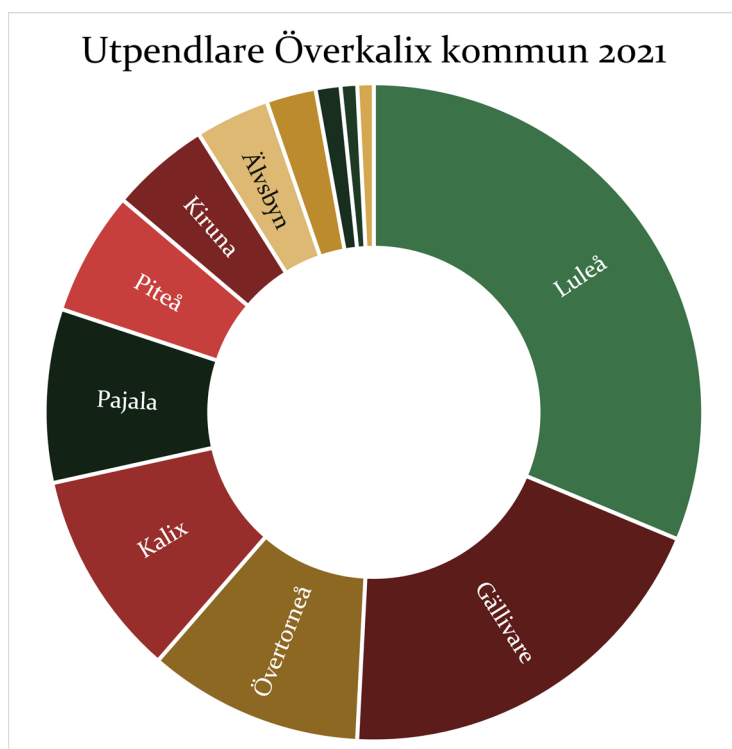
Majoriteten av de som pendlar in till Överkalix är män, förutom från grannkommunerna Övertorneå och Pajala. Från dessa kommuner är det ungefär lika många män som kvinnor som pendlar in till Överkalix.

## Utpendling

Utpendlingen från Överkalix till övriga Norrbottenskommuner är illustrerad i figur 9 och beskriven i tabell 7. Utpendlingen är störst till Luleå med Gällivare på andra plats. Grannkommunerna Övertorneå, Pajala och Kalix ligger på tredje plats med ungefär lika stora andelar vardera.

Kalix var den största utpendlingsorten 2019, men pendlingen till Kalix minskade kraftigt mellan 2019 och 2020. Antalet utpendlare till Kalix minskade då med ca 100 personer, vilket motsvarar ungefär 80%.

Majoriteten av utpendlare till alla kommuner är män förutom till Övertorneå där två tredjedelar är kvinnor.



Figur 9. Utpendlare Överkalix kommun 2021.

Källa: SCB

Arbetsställe	2019	2020	2021
Arvidsjaur	2	1	2
Arjeplog	0	0	0
Jokkmokk	0	0	2
Kalix	125	27	25
Övertorneå	17	19	26
Pajala	21	23	21
Gällivare	46	46	48
Älvsbyn	0	8	9
Luleå	69	70	77
Piteå	13	13	15
Boden	7	4	6
Haparanda	3	2	3
Kiruna	8	7	12

Tabell 7. Utpendlare Överkalix kommun 2019 – 2021.

Källa: SCB



### Jämförelse pendling

Tabell 8 visar antalet pendlare i Överkalix samt jämförelsekommunerna Arvidsjaur och Övertorneå kommuner. Alla tre kommuner har högre utpendling än inpendling, men i Överkalix är pendlingskvoten är högre än jämförelsekommunernas vilket innebär att skillnaden mellan in- och utpendlare är mindre i Överkalix. Procentandelen pendlare är beräknad mot kommunens totala arbetskraft, d.v.s. de som bor och arbetar i kommunen plus de som pendlar in.

Antal pendlare per kommun 2021							
Kommun	Pendling				Bor och arbetar i kommunen	Kommunens totala arbetskraft	Pendlingskvot
	In		Ut				
	Antal	Procent	Antal	Procent			
Överkalix	234	16%	275	19%	1236	1470	0,85
Män	153	19%	188	23%	663	816	
Kvinnor	81	12%	87	13%	573	654	
Arvidsjaur	326	12%	622	23%	2333	2659	0,52
Män	195	15%	502	39%	1104	1299	
Kvinnor	131	10%	120	9%	1229	1360	
Övertorneå	227	13%	358	21%	1513	1740	0,63
Män	135	15%	244	26%	795	930	
Kvinnor	92	11%	114	14%	718	810	

Tabell 8. Pendling i Överkalix, Arvidsjaur & Övertorneå kommuner år 2021.

Källa: SCB

Överkalix har alltså högre inpendling än jämförelsekommunerna och lägre utpendling. Dessa siffror visar att Övertorneå och Arvidsjaur i högre utsträckning än Överkalix är kommuner där man väljer att bo trots att man jobbar i en annan kommun. Den jämförelsevis något högre inpendlingen kan även indikera att Överkalix är en kommun som i högre utsträckning inte lyckats locka till inflyttning i samma utsträckning som jämförelsekommunerna.

## Bostadsmarknad

De strategiska planeringsfrågorna har fått en ökad betydelse i Norrbotten under de senaste åren inte minst med anledning av de industrietableringar som sker i länet vilket innebär att behovet av arbetskraft väntas öka. Detta ställer höga krav på väl gestaltade livsmiljöer och goda bostäder, vilket i kombination med samhällsfrågor som kommunikationer, utbildning, kulturutbud, vård, friluftsliv etc. skapar förutsättning för inflyttning istället för "fly in, fly out". Den sociala dimensionen av hållbarhet blir allt viktigare ut ett planerings- och bostadsförsörjningsperspektiv.<sup>29</sup>

Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys för Norrbotten 2022 visar att det finns ett betydande underskott av bostäder i länets kommuner. Länsstyrelsens analys visar att småhusmarknadens utveckling är viktig för bostadsutvecklingen. I många av länets kommuner finns ett äldre, men attraktivt bostadsbestånd som inte nyttjas för permanentboende samtidigt som intresserade köpare har svårt att hitta objekt till salu på den öppna marknaden.<sup>30</sup>

Det finns ingen egentlig bostadsbrist i Överkalix kommun idag. Hos allmännyttan finns möjligheter att få en lägenhet och det finns hus till salu på den öppna marknaden. Hus i attraktiva lägen, med t.ex. utsikt och nära vatten samt nära service och skolor, kan dock vara svåra att komma över.

Det låga försäljningsvärdet på hus innebär att det är svårt att få lån för nybyggnation i Överkalix kommun i och med att produktionskostnaderna är högre än värdet på det färdiga huset. Det innebär också att det finns risk för att det inte anses värt att sälja sin bostad trots att man inte längre behöver den för permanentboende. Många hus som tidigare använts för permanentboende används istället som fritidshus.

Det saknas även ekonomiska resurser hos kommunen och hos den allmännyttiga fastighetsägaren för nyproduktion av bostäder. Eventuell nyproduktion av flerbostadshus skulle även sannolikt innebära hyror som är betydligt högre än dagens hyresnivåer i kommunen.

Detta sammantaget skapar en orörlighet på marknaden som innebär ett hinder för potentiella inflyttare.

## Bostadsbestånd

I Norrbotten är småhus med äganderätt den vanligaste bostadsformen. Småhus utgör drygt hälften av alla bostäder i länet. Den största andelen lägenheter i flerbostadshus innehas av kommunernas allmännytta som har en mycket stark ställning i Norrbotten.

Bostadsrätternas andel utgörs av drygt 12 procent av det totala bostadsbeståndet i länet. Denna upplåtelseform är dock koncentrerad till de större kommunerna vid kusten och Malmfälten.

Bostadsbeståndet i Överkalix kommun består av småhus och hyreslägenheter. Det finns inga bostadsrätter i kommunen. Tabell 9 visar antalet bostäder i kommunen efter hustyp och år.

Övriga hus avser byggnader som inte huvudsakligen är avsedda för bostadsändamål men ändå innehåller vanliga bostadslägenheter. Specialbostäder avser t.ex. studentbostäder eller bostäder för äldre, funktionshindrade etc.

---

<sup>29</sup> Länsstyrelsen Norrbotten, 2022

<sup>30</sup> Länsstyrelsen Norrbotten, 2022

### Småhus & fritidshus

Det byggs få nya småhus i Överkalix kommun. Under senare år har kommunen beviljat ett bygglov för bostadsbyggnation ungefär vart 4 - 5:e år. Byggnation av fritidshus är mer vanligt förekommande. Det har under de senaste fem åren ansökts om bygglov för ungefär 4 - 5 fritidshus per år i Överkalix kommun.

Det finns regelbundet småhus i Överkalix kommun ute till försäljning. Hus i lantligt läge på nära avstånd till centralorten är populära. Det finns en betydande andel hus i kommunen som är avsedda för permanentboende som inte nyttjas alls eller som används som fritidshus.

Antalet bostäder i småhus minskat med åtta stycken mellan år 2013 och 2021. Se tabell 9.

Antal bostäder efter hustyp och år i Överkalix kommun			
Hustyp	2013	2017	2021
Småhus	1310	1313	1302
Flerbostadshus	439	458	469
Övriga hus	11	21	22
Specialbostäder	122	122	122

Tabell 9. Antal bostäder efter hustyp och år 2013-2021 i Överkalix kommun. Källa: SCB

### Flerbostadshus

Tabell 10 visar att det finns 469 bostäder i flerbostadshus i Överkalix kommun. Antalet har ökat med 30 bostäder mellan 2013 och 2021. Lägenhetsbeståndet består till största del av Överkalixbostäders hyreslägenheter, men det finns även några mindre privata hyresvärdar.

Antalet hyresrätter har under lång tid varit för högt sett till efterfrågan, men detta har under senare år balanserats upp.

### Överkalixbostäder

Överkalixbostäder är en stiftelse som motsvarar kommunens allmännyttan. Stiftelser saknar egentlig ägare, men Överkalix kommun fungerar som stiftelsens huvudman och utser varje år stiftelsens styrelse.

Överkalixbostäder har totalt 355 lägenheter varav 52 lägenheter finns i radhus och 17 lägenheter är trygghetsboende. Tabell 10 visar antal lägenheter utifrån storlekskategori.

Överkalixbostäder har under 2021 och 2022 byggt om lokaler till bostäder för att öka antalet små lägenheter där det största behovet funnits. Vakansgraden i Överkalixbostäders bestånd varierar mellan 1 - 3%. En viss vakansgrad är önskvärd för att möjliggöra rörelser på bostadsmarknaden, så Överkalixbostäders bestånd ligger nu i bra balans.

Överkalixbostäders lägenhetsbestånd	
Typ	Antal
1 rum o kokvrå	28
1 rok	41
2 rum och kokvrå	1
2 rok	162
3 rok	101
4 rok	18
5 rok	4

Tabell 10. Överkalixbostäders lägenhetsbestånd 2023-03-07

### Bostäder för ungdomar & studenter

Det finns inga studentbostäder i Överkalix kommun och då det finns varken gymnasium eller högskoleutbildning i kommunen finns det heller inte något behov av studentbostäder. Gymnasieelever från Överkalix pendlar främst till Övertorneå och Kalix.

Det finns tillgång till små lägenheter i Överkalix tätort, kommunens hyresnivåer är relativt låga och kötiden relativt kort, vilket innebär att det för unga i Överkalix finns goda möjligheter att skaffa sig ett eget boende.



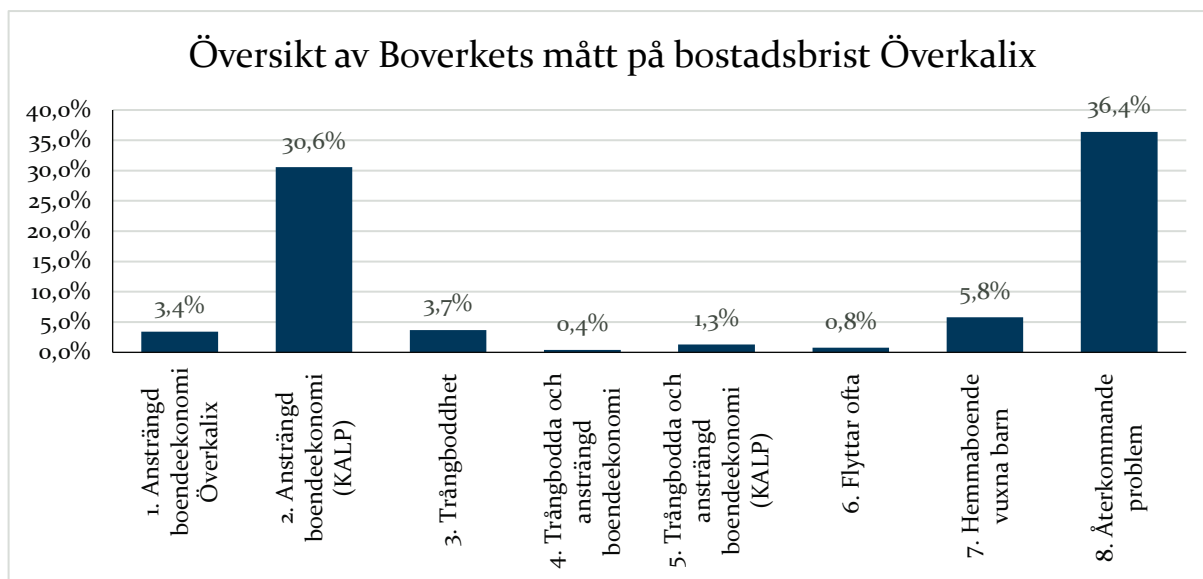
## Analys av bostadsbristen

Målet på bostadsmarknaden är att konsumenternas efterfrågan ska möta ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. För att alla bostadsbehov ska omfattas i planeringen av bostadsförsörjningen ska det även göras en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden. Analysen genomförs med stöd av ett underlag som Boverket har tagit fram över den behovsbaserade bostadsbristen. Underlaget som Boverket tillhandahåller innehåller åtta mått som på olika sätt beskriver hur hushållen bor. Måtten är framtagna för att fungera som underlag vid en bedömning av hur många hushåll som bor i bostäder som inte är ändamålsenliga<sup>31</sup> och består av:

- ansträngd boendeekonomi
- ansträngd boendeekonomi baserat på KALP
- trångboddhet
- trångbodda och ansträngd boendeekonomi, 2 mått
- flyttar ofta
- hemmaboende vuxna barn
- återkommande problem

Bristen på data kring t.ex. hemlöshet, boendeutgifter samt kontraktsformer för boende innebär dock att underlaget inte är heltäckande för att beskriva bostadsbristen.<sup>32</sup>

Figur 10 visar en samlad översikt av de åtta olika måtten för Överkalix kommun för år 2020.



Figur 10. Översikt av Boverkets åtta mått på bostadsbrist för Överkalix kommun för år 2020.

Källa: Boverket, 2022c

<sup>31</sup> Boverket, 2022c

<sup>32</sup> Boverket, 2022c

## Ansträngd boendeekonomi & trångboddhet

Ansträngd boendeekonomi är en beskrivning av hushållens möjlighet att betala boende och egen konsumtion och det redovisas med två olika mått. Det första måttet, *ansträngd boendeekonomi*, innebär att hushållet har en inkomst som inte räcker till att täcka en baskonsumtion på en relativt låg nivå av konsumtion. Det andra måttet, *ansträngd boendeekonomi KALP*, utgår ifrån bankernas KALP-kalkyler (KALP = kvar att leva på) vid beräkning av nivån för baskonsumtion, vilket ger en högre nivå än det första måttet.

De två olika måtten för ansträngd boendeekonomi för Överkalix kommun ger helt olika utfall. Det första måttet anger att den andel av befolkningen som har ansträngd boendeekonomi är 3,4% medan måttet beräknat utifrån KALP ger 30,6%. Enligt det senare måttet befinner sig alltså en knapp tredjedel av Överkalix hushåll i en ansträngd ekonomisk situation. Se tabell 9. Det är rimligt att anta att det andra måttet inte är tillämpligt för hushåll på mindre orter i glesbygd.

För kommunerna Arvidsjaur och Övertorneå är andelarna 3,7% och 27,8% (KALP) respektive 4,6% och 32,8% (KALP) för de båda måtten för ansträngd boendeekonomi. Överkalix har en relativt låg andel i jämförelse, och även jämfört med Norrbottens kommuner i stort. Trenden för alla kommuner i Norrbotten har varit nedåtgående sedan 2012.

*Trångboddhet* är ett mått som visar hur trångbodda hushållen är. Kriterierna är att det utöver kök och vardagsrum ska finnas sovrum samt att två barn under tolv år kan dela sovrum liksom två vuxna sammanboende. För de hushåll där det saknas uppgifter om antal rum används i stället boendeyta per person. Vid en boyta på mindre än 20 m<sup>2</sup> per person anses hushållet trångbott.<sup>33</sup>

I Norrbotten är det en lägre andel av befolkningen som lever trångt jämfört med landet som helhet.<sup>34</sup> I Överkalix ligger trångboddheten på 3,7% av hushållen, vilket kan jämföras med siffrorna för jämförelsekommunerna Arvidsjaur och Övertorneå som ligger på 3,7% respektive 4,2%. I länet ligger Kiruna högst på 6,8% efterföljt av Luleå och Haparanda på 6,2%. I jämförelsesyfte kan nämnas att kommunerna i Stockholms län har mellan 6,9 – 19% trångbodda hushåll.<sup>35</sup>

Det fjärde och det femte måttet är kombinationer av måtten för *trångboddhet och ansträngd boendeekonomi*. Dessa hushåll uppfyller kriterierna för både trångboddhet och ansträngd boendeekonomi.<sup>36</sup>

I Överkalix kommun är måtten för trångboddhet och ansträngd boendeekonomi 0,4% respektive 1,3% (KALP).<sup>37</sup> Då måtten för ansträngd boendeekonomi i kombination med trångboddhet är markant lägre än måtten för trångboddhet indikerar det att hushållen som bor trångt generellt inte gör det av ekonomiska skäl. Det kan vara så att det är ett aktivt val, men det kan också vara så att det inte är möjligt att hitta en bostad som passar behoven.

Att måttet för ansträngd boendeekonomi som är beräknat på en högre baskonsumtion (KALP) så högt torde även innebära att en relativt stor del av inkomsterna går till boendekostnader p.g.a. relativt låga löner i ett nationellt mått mätt för många hushåll i Överkalix. Det kan vara

<sup>33</sup> Boverket, 2022c

<sup>34</sup> Länsstyrelsen Norrbotten, 2022

<sup>35</sup> Boverket, 2022c

<sup>36</sup> Boverket, 2022c

<sup>37</sup> Boverket, 2022c



så att detta generellt inte upplevs som ett problem, men det kan även innebära att det inte är möjligt att byta boende till något mindre och billigare d.v.s. att man är låst till ett relativt stort boende trots att det inte är önskat.

Tabell 11 visar måttet för trångboddhet i kombination med ansträngd boendeekonomi baserat på KALP för alla kommuner i Norrbottens län 2022 - 2020. Den generella trenden för alla länets kommuner är att hushållen som är både trångbodda och har ansträngd boendeekonomi blivit färre under 2010-talet. Jämförelsekommunerna Arvidsjaur och Övertorneå ligger på 1% respektive 1,2% (KALP).

Trångboddhet och ansträngd boendeekonomi (KALP) i Norrbotten										
Andel hushåll										
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Norrbotten	1,9%	1,9%	1,8%	1,8%	1,9%	1,9%	1,7%	1,6%	1,4%	
Arjeplog	1,5%	1,6%	1,3%	1,7%	1,8%	1,3%	1,3%	1,3%	0,8%	
Arvidsjaur	1,4%	1,4%	1,3%	1,4%	1,4%	1,7%	1,5%	1,6%	1,0%	
Boden	2,3%	2,2%	2,3%	2,0%	2,1%	2,0%	1,9%	1,9%	1,7%	
Gällivare	1,4%	1,2%	1,1%	1,0%	1,2%	1,2%	1,2%	1,0%	1,0%	
Haparanda	3,4%	3,6%	3,1%	3,0%	3,1%	3,2%	2,9%	2,9%	2,2%	
Jokkmokk	1,8%	1,4%	1,5%	1,3%	2,3%	2,1%	1,7%	1,4%	1,1%	
Kalix	1,7%	1,5%	1,4%	1,3%	1,4%	1,3%	1,1%	1,3%	1,0%	
Kiruna	1,5%	1,2%	1,5%	1,6%	1,5%	1,5%	1,4%	1,4%	1,4%	
Luleå	2,7%	2,7%	2,6%	2,2%	2,3%	2,1%	2,1%	2,1%	1,8%	
Pajala	1,7%	1,6%	1,5%	1,6%	2,0%	2,1%	1,8%	1,7%	1,3%	
Piteå	1,7%	1,8%	1,6%	1,5%	1,4%	1,6%	1,5%	1,4%	1,3%	
Älvsbyn	2,4%	2,6%	2,2%	2,2%	2,4%	3,0%	2,3%	2,1%	2,0%	
Överkalix	1,5%	1,5%	1,7%	1,6%	1,0%	1,3%	1,1%	1,2%	1,3%	
Övertorneå	2,0%	2,3%	2,0%	2,2%	2,3%	2,0%	1,9%	1,5%	1,2%	

Tabell 11. Andel hushåll med trångboddhet och ansträngd boendeekonomi (KALP) i Norrbottens kommuner.

Källa: Boverket, 2022c

### Flyttar ofta & hemmaboende vuxna barn

Kriteriet för måttet *Flyttar ofta* är att någon i hushållet flyttat minst en gång per år de senaste tre åren, vilket kan indikera en osäker boendesituation med svårigheter att hitta permanent boende.<sup>38</sup> I Överkalix är andelen hushåll som fyller kriterierna för måttet *Flyttar ofta* 0,8%, vilket är lägst i Norrbotten. Jämförelsekommunerna Arvidsjaur och Övertorneås andelar är 1,4% respektive 1,1%.

Måttet *Hemmaboende vuxna barn* mäter hur vanligt det är att barn som är 25 år eller äldre bor med en förälder. Det kan indikera att det finns problem för unga vuxna att hitta eget boende, men det kan även vara självvalt.<sup>39</sup> I Överkalix kommun är andelen hushåll med hemmaboende vuxna barn 5,8%. Här ligger de små kommunerna i östra Norrbotten i topp i länet. Övertorneås andel är 5,9% och Arvidsjaur 2,7% av hushållen.

<sup>38</sup> Boverket, 2022c

<sup>39</sup> Boverket, 2022c

## Återkommande problem

Det sista måttet visar om hushåll har återkommande problem. Om hushållet uppfyller kriteriet för övriga mått minst två år i rad antas det ha återkommande problem. Måttet syftar till att ge en bild av hur många hushåll som kan ha långvariga problem med att hitta en lämplig bostad som uppfyller behoven.<sup>40</sup>

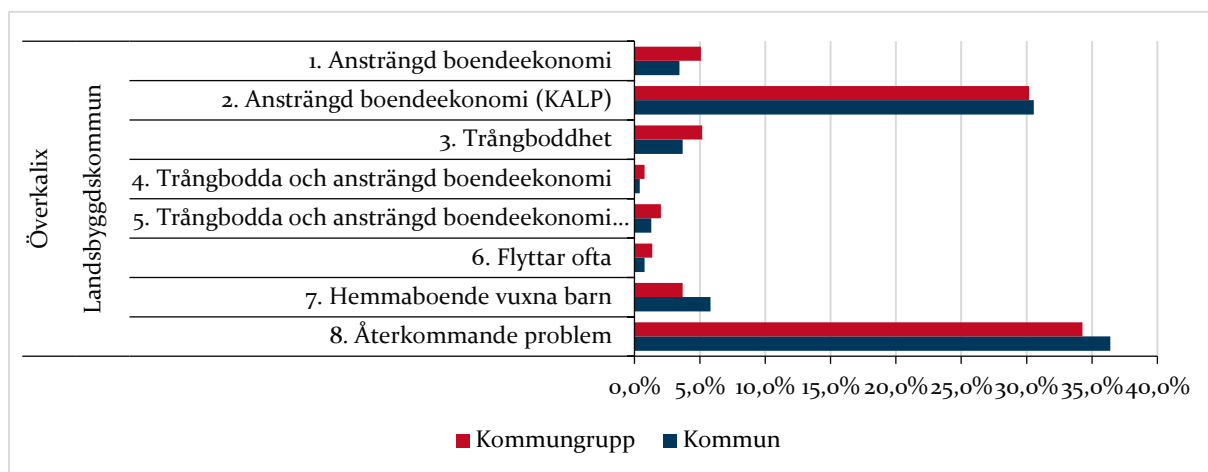
I Överkalix är andelen hushåll i denna kategori 38,6%. Detta mått påverkas till stor del av att så många hushåll anses ha en ansträngd boendeekonomi (KALP). Arvidsjaur och Övertorneås andelar är 31,6% respektive 38,9%. Trenden sedan 2012 är nedåtgående för alla kommuner i länet. 2012 ansågs 43,5% av hushållen i Överkalix ha återkommande problem.

## Jämförelse med kommungrupp

Överkalix kommun klassificeras som Landsbygdskommun enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR). Figur 11 visar en jämförelse av Boverkets mått för bostadsbrist för Överkalix med kommungruppen Landsbygdskommuner för år 2020.

Generellt för landsbygdskommuner gäller att utfallet blir högt vad gäller ansträngd boendeekonomi beräknat med en högre baskonsumtion (KALP). Överkalix har en något mindre andel hushåll med ansträngd boendeekonomi än kommungruppen enligt det första måttet, men ligger något sämre till för det andra måttet (KALP). Trångboddheten är mindre utbredd Överkalix än i kommungruppen, liksom de som är trångbodda och även har en ansträngd boendeekonomi.

Andelen av befolkningen som flyttar ofta är ungefär hälften så stor i Överkalix (0,8%) jämfört med kommungruppen (1,4%). Det finns en betydligt högre andel hemmaboende vuxna barn i Överkalix (5,8%) än i kommungruppen som helhet (3,7%) och Överkalix ligger även ett par procentenheter högre i jämförelse med kommungruppen när det gäller hushåll som kan antas ha återkommande problem.



Figur 11. Boverkets mått för bostadsbrist för Överkalix och SKR's kommungrupp Landsbygdskommuner år 2020.

Källa: Boverket, 2022c

<sup>40</sup> Boverket, 2022c

## Planberedskap

Det finns ett detaljplanerat område för bostadsbebyggelse i Överkalix tätort. På området Hansavan i Bränna, se bild 4, finns det möjlighet att uppföra ytterligare flerbostadshus enligt gällande detaljplan då endast halva detaljplanen är genomförd. 57 nya bostäder skulle kunna uppföras om detaljplanen realiseras fullt ut.

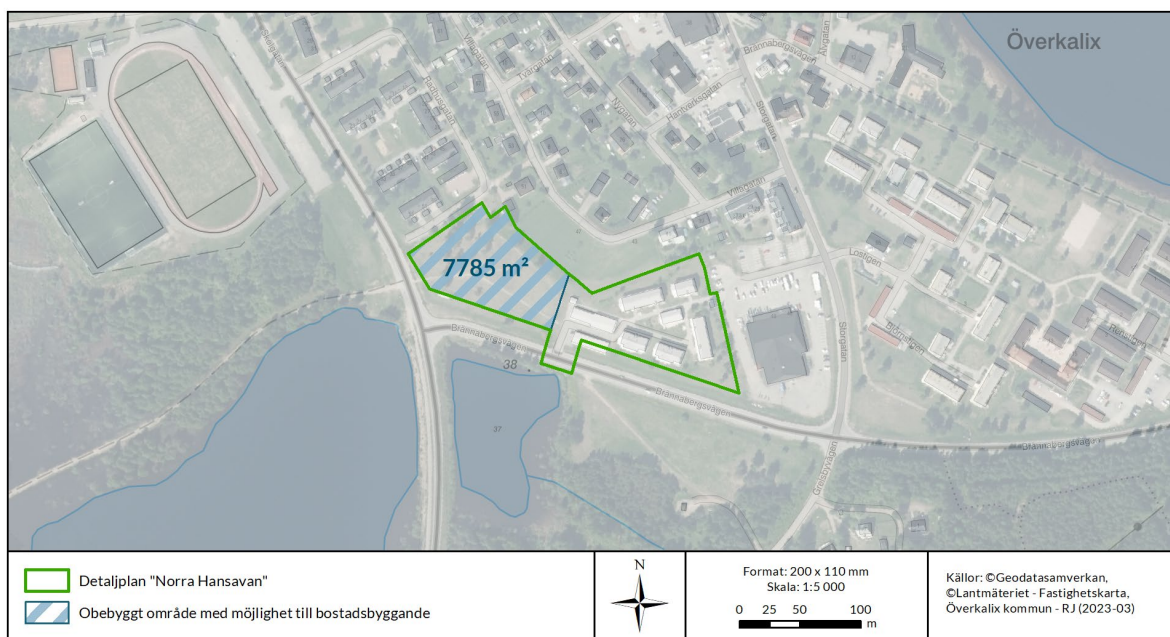


Bild 4. Detaljplanerat område för bostadsbyggande: Hansavan i Bränna.

Det finns även 25 kommunala tomter för småhus till försäljning i Norra Tallvik, Tallvik, Grelsbyn och på Brännaberget. Se bild 5.

## Äldre detaljplaner

Överkalix har många äldre detaljplaner. Då kommunen under lång tid haft negativ befolkningsutveckling har det funnits varken resurser eller incitament för att ta fram nya detaljplaner eller ändra de befintliga. Äldre detaljplaner skapar ofta problem vid bygglovsgivning då bestämmelserna är ålderdomliga. I en del fall har detaljplanen inte realiserats p.g.a. långvarig utflyttning och ställer idag krav som är orimliga i förhållande till den förväntade utvecklingen på orten.

En översyn av alla detaljplaner behöver göras för att identifiera vilka detaljplaner som eventuellt behöver ändras eller släckas för att bostadsbyggandet i kommunen inte ska hämmas.

## Markreserv

Kommunens markreserv behöver ses över för planering av bostadsbyggande.

Kommunen äger bl.a. en fastighet i Nybyn (Nybyn 2:30) som skulle kunna vara lämplig för bostadsbyggnation om behov uppstår, men detta måste utredas vidare.

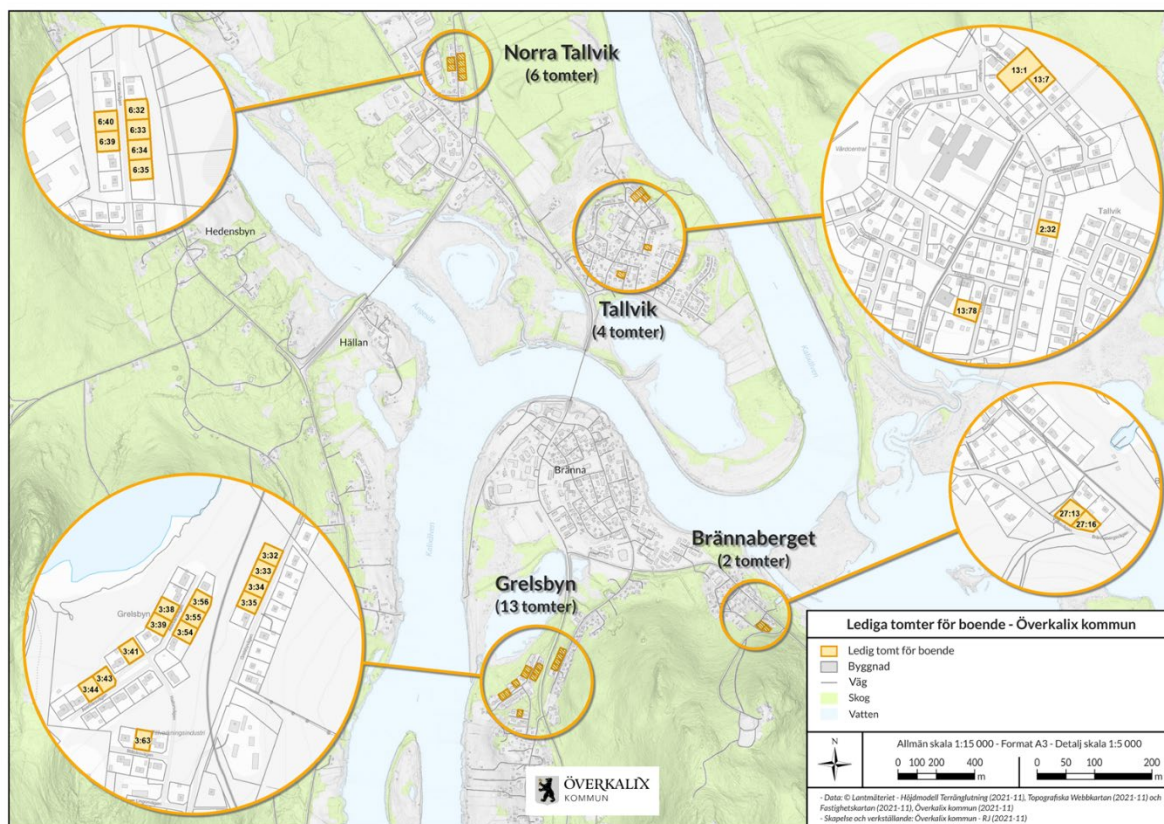


Bild 5. Kommunal tomter till försäljning i Överkalix tätort.



## Särskilda grupper

I tillägg till bostadsförsörjningslagen finns det fler lagar som styr kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till funktionshindrade och bosättningslagen styr kommunens ansvar i förhållande till särskilda grupper som äldre, personer med funktionsnedsättning och nyanlända som fått uppehållstillstånd. Lagparagraferna innebär inte någon ovillkorlig rätt till bostad för enskilda medborgare.

### Äldre

Enligt socialtjänstlagen (2001:453) ska socialnämnden verka för att äldre människor får goda bostäder och ge de som behöver det stöd och hjälp i hemmet. Dessutom ska kommunen inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd.<sup>41</sup>

Befolkningsutvecklingen i Sverige är sådan att äldre lever allt längre och med bättre hälsa än tidigare. Det har skett en viss minskning i nyttjandet av omfattande äldreomsorg och ett skifte från särskilt boende till mer omfattande hemtjänstinsatser.<sup>42</sup>

I en utredning av Socialtjänsten (Överkalix kommun, 2019) konstaterades att Överkalix har en kostsam äldreomsorg med en hög andel platser på särskilt boende i förhållande till befolkningen och en mindre andel hemtjänst. Vidare påtalades att det särskilda boendet Brännagården var i omfattande behov av renovering och att det fanns behov av trygghetsboende för att skapa hållbara boendialternativ för äldre samt minska behovet av SÄBO-platser.<sup>43</sup>

För att komma till rätta med bristerna förordades i utredningen en utveckling av hemtjänsten, ett nytt trygghetsboende på Brännagården och skapandet av ett sammanhållet särskilt boende i kommunen för att ersätta de två nuvarande.<sup>44</sup>

### Äldre med behov av vårdinsatser

Särskilt boende för äldre (SÄBO) är en behovsprövad boendeform enligt Socialtjänstlagen. Kommuner är enligt 5 kap. 5 § i Socialtjänstlagen skyldiga att tillhandahålla särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre som behöver särskilt stöd.

Överkalix har totalt 80 platser på SÄBO på Brännagården och på Tallviksgården. Det beräknade behovet på SÄBO för Överkalix kommun är 66 - 68 platser<sup>45</sup> när man räknar med en omloppstid per plats på ca 11 - 12 månader. Den politiska viljeriktningen i Överkalix kommun är att fler ska ges möjlighet att bo hemma längre och det innebär att kommunen kommer att behöva färre platser på SÄBO samt en mer utbyggd hemtjänst och hemsjukvård under dygnets alla timmar.

---

<sup>41</sup> Boverket, 2020a

<sup>42</sup> Överkalix kommun, 2019

<sup>43</sup> Överkalix kommun, 2019

<sup>44</sup> Överkalix kommun, 2019

<sup>45</sup> Överkalix kommun, 2021b

## Äldre i behov av tillgängliga ordinarie bostäder

Trygghetsboende är en boendeform för äldre som har behov av mer trygghet och social samvaro, men fortfarande kan få sitt vård- och omsorgsbehov tillgodosett i det ordinarie boendet.

För äldre är det svårt att byta sitt ofta relativt billiga hus mot en dyrare lägenhet. Attraktiva och prisvärda senior- och trygghetsboenden ger äldre möjlighet att byta sitt hus mot en lägenhet med mer service. Detta innebär att det kan vara möjligt att bo kvar i sitt eget boende längre och även att hus frigörs till försäljning, vilket är positivt ur flera synvinklar: äldres boendesituation förbättras, kostnaden för särskilt boende minskar, inflyttning till kommunen möjliggörs och rörligheten på bostadsmarknaden ökar.

Det finns två trygghetsboenden i Överkalix kommun. Överkalixbostäder har ett trygghetsboende på Järvstigen med 15 lägenheter. Överkalix kommun har ett nytt trygghetsboende på Västgården med 18 lägenheter. De första lägenheterna var inflyttningsklara 2021 och hela boendet färdigställdes under 2022.

## Personer med funktionshinder

Enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har personer med omfattande funktionsnedsättning rätt att få stöd från kommunen genom t.ex. boendelösningar som bostad med särskild service när det är nödvändigt för den enskilde individens välmående.<sup>46</sup>

I Överkalix finns två boenden med särskild service:

- Gruppbostad: Älven, Älvgatan: 6 platser
- Servicebostad: Renen, Renstigen: 7 platser

Antalet platser på boende med särskild service är idag högre än behovet. Sannolikt kommer behovet att minska ytterligare, vilket innebär att en översyn av bostäder inom LSS bör genomföras.

## Nyanlända

Enligt lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning har kommuner ett ansvar att ta emot och ordna bosättning för nyanlända invandrare som beviljats uppehållstillstånd i landet.

Kommunen har enligt SoL 2 kap. 1 § ett yttersta ansvar för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver, vilket tillsammans med särskilda bestämmelser i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande innebär att kommunerna ansvarar för ensamkommande barns mottagande, omsorg och boende. Ansvaret gäller både asylsökande barn och barn som har fått uppehållstillstånd i Sverige.<sup>47</sup>

Överkalix kommun har 11 tillfälliga lägenheter för nyanlända i kvarteret Pox. I anslutning till lägenheterna har kommunen även lokaler för stödboende, flyktingmottagande och kontor.

---

<sup>46</sup> Boverket, 2020b

<sup>47</sup> Boverket, 2020a



Under krissituationer där flyktingströmmar ökar kraftigt och människor med kort varsel placeras i Överkalix kommun måste hanteras utifrån de behov som uppstår. Lämpliga bostäder måste då kunna mobiliseras snabbt.

Socialtjänsten har under 2022 genomfört en inventering av tillgången på tillfälliga boenden i Överkalix kommun. Det finns tillgång till totalt mellan 99 - 127 sovplatser på tillfälliga boenden i kommunal och privat regi. Dessa fördelas på 17 boenden på olika platser i kommunen.

## Personer med bostadssociala behov

Personer med bostadssociala problem kan t.ex. ha problem med missbruk eller hemlöshet eller en kombination av dessa.

Socialstyrelsens använder en bred definition av hemlöshet sedan 2011. Den lyfter fram att hemlöshet kan bero på såväl strukturella som individuella faktorer och att hemlöshet inte är en egenskap utan en situation som en person befinner sig i. Definitionen omfattar fyra olika situationer:

### 1. Akut hemlöshet

Personer som sover ute eller i trappuppgångar, bilar, tält etc. samt personer som övernattar på akutboende, härbärge, skyddade boenden eller motsvarande.

### 2. Institutionsvistelse och stödboende

Intagen på kriminalvårdsanstalt eller annan institution som ska flytta inom tre månader, men inte har bostad att flytta till.

### 3. Långsiktiga boendelösningar

Boende i någon av socialtjänstens särskilda boendelösningar, där boendet är förenat med tillsyn och särskilda villkor eller regler.

### 4. Eget ordnat kortsiktigt boende

Bor tillfälligt och utan kontrakt hos kompisar/bekanta, familj/släktingar eller har ett tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt hos en privatperson.<sup>48</sup>

I Överkalix varierar antalet personer som lever i hemlöshet mellan ingen alls och ett fåtal personer. Socialtjänsten arbetar med individuella lösningar för att säkerställa att alla kommunens medborgare har en bostad.

## Personer i behov av skyddat boende

Kommunens socialnämnd ansvarar för att ärenden som rör våldsutsatta eller barn som bevittnat våld utreds, att beslut fattas och att ärendet följs upp enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39)<sup>49</sup>.

När personer utsatts för våld i nära relation ska socialtjänsten, till den som behöver det, erbjuda tillfälligt boende som motsvarar behovet av skydd samt stöd och hjälp att ordna stadigvarande boende.

---

<sup>48</sup> Boverket, 2022d

<sup>49</sup> Socialstyrelsen, 2022

Länsstyrelsen konstaterar i bostadsmarknadsanalysen för Norrbotten 2022 att bostadsbehovet för våldsutsatta behöver lyftas till diskussion och prioriteras i högre utsträckning än idag när det gäller kommunernas bostadsförsörjning och stadsplanering. Mellankommunal samverkan är ett viktigt verktyg att arbeta med.<sup>50</sup>

Överkalix kommun kan erbjuda tillfälligt boende för akuta situationer där det inte bedöms föreligga behov av ett skyddat boende och möjliggöra skyddat boende på annan ort för den som beviljas det.

## **Kvinnojour**

Kvinnojouren är ideella komplement till kommunernas uppdrag gällande våldsutsatta. I Överkalix och Övertorneå kommuner verkar kvinnojouren Athena. Deras verksamhet är till största del ideell med en anställd på heltid. Verksamheten omfattar insatser som t.ex. informationsspridning och utbildande insatser samt rådgivning, stödsamtal och boende för våldsutsatta kvinnor.

Kvinnojouren fick tidigare hela sitt stöd från Socialstyrelsen. Sedan några år tillbaka har en stor del av finansieringsansvaret för kvinnojouren förts över till kommunerna. Socialstyrelsen beviljade Kvinnojouren Athena 100 000 kr per år för 2022 och 2023. I tillägg till det får Kvinnojouren Athena ekonomiskt stöd av Övertorneå och Överkalix kommuner.

I Överkalix beviljades föreningsstöd med 35 000 kr för jourboende under 2022. För år 2023 beviljades föreningsstöd med 50 000 kr för kvinnojourens verksamhet.

Kvinnojouren uppger att de på grund av att det totala stödet minskat kraftigt i omfattning och att stödet från kommunen varierar från år till år har svårt att planera sin verksamhet. Det boende kvinnojouren har till förfogande är en betydande ekonomisk utgift (hyra, förbrukningsvaror och personalomkostnader) och i ett sådant skick att det riskerar att underminera det arbete som bedrivs för att skydda våldsutsatta, så att de inte vänder åter till förövaren.

## **Barn**

Barnkonventionen nämner barns rätt till bostad i artikel 27.<sup>51</sup> Den föreskriver bl.a. att:

- barn har rätt till den levnadsstandard som krävs för dess fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling
- föräldrar har huvudansvaret för att säkerställa nödvändiga levnadsvillkor för sina barn
- konventionsstaterna ska bistå föräldrar och andra som är ansvariga för barnet genom att vid behov tillhandahålla materiellt stöd, särskilt i fråga om mat, kläder och bostad

Länsstyrelsen konstaterar i bostadsmarknadsanalysen för Norrbotten 2022 att rätten till bostad är ett av de områden i vardagen där barns rättigheter ställs på sin spets. Trots satsningar förbättras inte barns boendesituation nationellt.<sup>52</sup>

Det är socialtjänstens uppgift att verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Utgångspunkten är att barn alltid behöver en bostad. Kommunen är t.ex. skyldig

---

<sup>50</sup> Länsstyrelsen Norrbotten, 2022

<sup>51</sup> UNICEF, 2023

<sup>52</sup> Länsstyrelsen Norrbotten, 2022

att tillhandahålla bostäder och särskild service för barn och ungdomar med funktionsnedsättning.<sup>53</sup>

Överkalix kommun arbetar med förebyggande åtgärder som t.ex. tidig information om vräkning och stöd kring hyreskontrakt för att säkra barns rätt till en bostad och direktiven i Barnkonventionen.

---

<sup>53</sup> Boverket, 2022e

## Kommunens pågående insatser

Följande projekt med påverkan på kommunens bostadsmarknad är arbetar kommunen med idag.

### Bredbandsutbyggnation

Utvecklingen av stadsnätet i kommunen är prioriterat då god internetuppkoppling är en förutsättning för god tillgänglighet till samhällsservice, företagsetableringar och ett aktivt arbetsliv för den enskilde, vilket innefattar arbete på distans helt eller till viss del.

Utbyggnationen av bredbandsnätet i kommunens regi genomförs i etapper enligt tabell 12.

<b>Bredbandsutbyggnation Överkalix kommun</b>		
<b>Etapp</b>	<b>Ort</b>	<b>Status</b>
o	Vännäsberget, Furunäs	klart
1	Svartbyn, Grelsbyn, Brännaberget, Sandudden, Vislakt, Boheden och Hultet	klart
2	Nybyn, Allsån och Lomträsk	klart
3 a	Från Vännäs till Kalixälv – Rödupp – Vilkos	planering pågår
b	Lansjärv	klart
c	Storbäcken – Jockfall	planering pågår
4	Hällan, Kangis, Hedensbyn, Landet och Gyljeheden	klart

Tabell 12. Bredbandsutbyggnation Överkalix kommun.

Utöver kommunens egen bredbandsutbyggnad erbjuder privata aktörer bredband i kommunen. Kartan *Bredband i Överkalix kommun*, se bilaga 2, visar vilka i vilka byar det finns tillgång till bredband idag och planerad utveckling för bredbandsnätet under kommande år.

I Överkalix kommun har 75% av hushåll och företag tillgång till eller möjlighet att ansluta sig till bredband via fiber. 2017 hade 45% av hushåll och företag den möjligheten.<sup>54</sup> Under kommande år beräknas den siffran öka när stadsnätet byggs ut och omfattar fler av kommunens byar.

### Den framåtskridande kommunen

*Den framåtskridande kommunen* är en förstudie med syfte att undersöka förutsättningarna för inflyttning till Överkalix kommun, vilket på sikt väntas föra utvecklingen kring inflyttning, bostäder och näringsliv framåt.

Förstudien påbörjades i september 2022 och hade som målsättning att identifiera målgrupper samt behov och drivkrafter hos målgrupperna för att kunna skapa ett lösningskoncept med förändringsinsatser baserat på beteendemönster. Målet är att förändra synen på inlandskommunen och bygga ett nytt aktuellt varumärke. Insatserna som genomförs ska skapa en attraktiv plats som lockar till inflyttning och ger en levande kommun.

<sup>54</sup> PTS, 2021



Som del av förstudien har en inventering av bostäder till försäljning genomförts i byn Gyljen genom en informationskampanj till fastighetsägare i byn.

Förstudien ska utmynna i ett genomförandeprojekt som kommer att utformas utifrån resultaten av förstudien. Genomförandeprojektet väntas starta tidigast hösten 2023.

## Mottagarservice

Projektet Move on Up genomförs i samarbete med Kiruna, Gällivare & Jokkmokk kommuner. Målet är att ta fram och etablera en hållbar, långsiktig och inkluderande metod och ett arbetssätt för mottagande av inflyttare i de deltagande kommunerna.

## Framtidens äldreboende

Utredningen *Framtidens äldreboende* initierades för att ta fram förutsättningarna för ett nytt sammanhållet äldreboende i Överkalix.

I en utredning av kommunens särskilda boenden 2019 identifierades en utveckling av Tallviksgården som det bästa alternativet för att samla alla SÄBO-platser på ett ställe med närhet till hälsocentral och tandläkare. Enligt prognos behöver Överkalix 60 platser på SÄBO år 2025.<sup>55</sup>

Efter strandade förhandlingar med Regionen om att köpa Regionens byggnad som inrymmer Tallviksgården och Överkalix hälsocentral tog kommunfullmäktige 2022-04-25 §26 beslut om att bygga ett nytt särskilt boende i Bränna.

Byggprojektet *Framtidens äldreboende* går under 2023 in i projektering för anbudsinfordran.

---

<sup>55</sup> Överkalix kommun, 2019

## ANALYS & SLUTSATSER

### Befolkning

Norrbottnen och Västerbottnen väntas växa med 50 000 till 100 000 personer till 2035 med anledning av de stora industrietableringar som aviserats i de norra delarna av Sverige.

Den största befolkningsökningen i länet kommer att ske i de kommuner där de stora industriföretagen etablerar sig, men även Överkalix kommun har potential att locka till sig inflyttare med anledning av de stora industrietableringarna.

Överkalix har under de senaste åren uppvisat en befolkningsminskning. Minskningen beror främst på födelseunderskottet, d.v.s. att det är fler som dör än som föds i kommunen, men även utflyttningen är ett problem. År 2022 var flyttningsnettot negativt med 37 personer.

Satsningar på inflyttning till kommunen måste riktas särskilt mot målgrupperna barnfamiljer, unga par och kvinnor i familjebildande ålder för att komma till rätta med födelseunderskottet och öka den förvärvsarbetande delen av befolkningen. Familjer från andra länder är en viktig målgrupp då Norrbotten är en attraktiv plats för personer som söker sig från de mer befolkade delarna av Europa och övriga världen till en lugnare tillvaro nära naturen. Den övergripande målsättningen är att Överkalix kommun ska kunna erbjuda bostäder åt alla som vill flytta till kommunen.

Det är även viktigt att satsa på de som redan bor i kommunen för att de ska trivas och verka som ambassadörer för sin hemort. Då flickor och kvinnor i högre utsträckning lämnar kommunen bör riktade insatser för att förändra de strukturer som leder till det sättas in.

Överkalix kommuns unga befolkning bör det satsas extra mycket på. Målsättningen bör vara att Överkalix ungdomar ska vilja stanna kvar i Överkalix eller återvända efter studier eller arbete på annan ort. Genom att lyssna till ungas behov och skapa förutsättningar för ett gott liv samt arbeta med de berättelser som skapas om Överkalix kan attityder förändras och möjligheter lyftas fram. Det finns idag t.ex. goda förutsättningar för unga att tidigt äga sitt eget boende i Överkalix då huspriserna i kommunen är relativt låga, vilket är svårt att uppnå i mer tätbefolkade delar av landet.

Mötesplatser i det offentliga rummet är betydelsefulla för att de skapar en känsla av trygghet, tillhörighet och gemenskap. Möten mellan redan etablerade orsbor och nyinflyttade skapar också förutsättningar för nya medborgare att snabbt känna sig hemma i kommunen. Inflyttningscoacher, föreningslivet och företagen är också exempel på viktiga aktörer i detta arbete.

### Bostadsplanering & samhällsutveckling

Överkalix kommuns bostadsmarknad uppvisar ingen bostadsbrist idag, men i och med Norrbottens prognosticerade ökning av befolkningen kommer det att behövas fler bostäder i hela länet.

Överkalix ligger strategiskt centralt placerat i Norrbotten och erbjuder en utmärkt plats för underentreprenörer till de större företagen som etablerar sig i malmfälten och vid kusten. Det finns dock hinder för näringslivsutveckling i och med den bristfälliga elkapacitet som kan levereras till kommunen idag. Företag med mer elintensiv verksamhet får svårigheter att

etablera sig och bristen innebär även ett problem vid utbyggnation av laddinfrastruktur för elfordon.

Besöksnäringen är å andra sidan en sektor som har goda förutsättningar att blomstra i Överkalix med anledning av det centrala läget samt den storslagna naturen och klimatet med dess variationer som dessutom inte är beroende av elförsörjning i samma utsträckning som t.ex. industrin.

För inflyttare till länet erbjuder Överkalix kommun lugnet i en mindre ort med hög livskvalitet på pendlingsavstånd till de större arbetsmarknadsområdena eller med förutsättningar för distansarbete.

För att den inflyttning och företagstillväxt som är möjlig i Överkalix kommun inom några år inte ska hämmas eller förhindras måste påverkansarbete och planeringsåtgärder genomföras snarast. Elförsörjningen till kommunen måste tryggas och mobiltäckningen förbättras.

Överkalix kommuns översiktsplan är från 2008 och speglar inte de förutsättningar och utmaningar som Överkalix kommun står inför idag. Inom ramen för översiktsplanen ingår även Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS), vilket innebär en möjlighet till utveckling av strandnära bostäder och verksamheter genom förutsättningar för att ge dispens från strandskyddet i vissa utpekade områden. Överkalix kommun har idag ingen LIS-plan, vilket bör vara en prioriterad del av översiktsplanarbetet när det initieras.

I Överkalix centralort finns idag ett detaljplanerat område för flerbostadshus på Hansavan för ca 57 bostäder samt 25 tomter i Norra Tallvik, Tallvik, Grelsbyn och på Brännaberget. För att skapa goda förutsättningar för bostadsbyggnation bör möjligheten till detaljplanering av ytterligare områden utredas genom inventering och planering av kommunens markreserv. En riskutredning som klargör hur Överkalix påverkas av klimatförändringar, som innebär ökad risk för t.ex. översvämningar, erosion och skred, är också viktig att genomföra.

Tomter för småhusbebyggelse i särskilt attraktiva lägen är en möjlighet att skapa incitament för bostadsbyggande trots höga byggnationskostnader genom att erbjuda något unikt. Vad som anses vara attraktivt är subjektivt och varierar beroende på platsens inneboende egenskaper. Utsikt samt närhet till vatten, skolor och samhällsservice anses ofta som attraktivt, men på små orter som Överkalix bör man även uppmärksamma mjuka värden som närhet mellan människor och till samhällsfunktioner som t.ex. föreningsliv och politik, vilket innebär att det finns stora möjligheter att direkt påverka sin livsmiljö.

Det är av stor vikt att fokusera på gestaltning och social hållbarhet för att skapa attraktiva livsmiljöer som lockar ortsbor att stanna kvar i kommunen, utflyttade ortsbor att återvända samt nya medborgare till inflyttning. Här ingår även barnperspektivet och ett aktivt arbete för att motverka de strukturer som skapar ojämställdhet och ojämlikhet.

Framtagande av nya tomter för småhusbebyggelse med utsikt på Brännaberget eller i nära anslutning till Kalixälven och Ängesån är idéer som diskuterats och som bör utredas vidare.

### **Bostadsbrist**

Det finns ingen egentlig bostadsbrist i Överkalix kommun idag med anledning av att det finns bostäder för uthyrning med relativt korta kötider samt bostäder till salu. Däremot är bostadsmarknaden inte fullt fungerade då värdet på småhus är lågt och det inte är ovanligt att småhus avsedda för permanent boende används sparsamt som fritidshus eller inte alls.

Boverkets underlag för bedömning av bostadsbristen visar på om det finns hushåll i kommunen som har svårt att tillgodogöra sig en bostad som passar behoven. Analysen av de åtta måtten Boverket tagit fram visar att Överkalix har en relativt låg andel hushåll med ansträngd boendeekonomi. Om man räknar med en högre nivå för baskonsumtion blir utfallet tvärtom att en tredjedel har det, men det är troligen missvisande för mindre orter i glesbygd.

Trångboddhet är inget stort problem i vare sig Överkalix eller Norrbotten som helhet utan här har vi relativt gott om plats i våra bostäder. Det är i Överkalix heller inte vanligt att personer flyttar ofta, vilket indikerar att bostadssituationen är stabil för de allra flesta.

Det finns däremot en viss risk att hushåll som bor i bostäder som inte passar behoven, p.g.a. att bostaden är för liten eller för att bostaden tar relativt mycket av hushållets inkomster i anspråk, gör det för att det inte är möjligt att hitta en bostad som passar behoven bättre. Det kan dock även vara ett aktivt val för att det inte upplevs som ett problem.

Det är i Överkalix mer vanligt att vuxna barn bor hemma hos sina föräldrar än i övriga landsbygdskommuner. Samma mönster finns i Pajala och Övertorneå kommuner, vilket kan tyda på att det är mer vanligt förekommande i östra Norrbotten än på andra platser, men det kan också betyda att unga har svårt att hitta en bostad som svarar mot behoven.

Bostadsmarknaden i Överkalix kommun är idag begränsad till småhus med äganderätt samt lägenheter för uthyrning i flerbostadshus och radhus. Kombinationen av en stagnerad bostadsmarknad och ett snävt utbud av upplåtelseformer och bostadstyper kan innebära svårigheter att hitta en lämplig bostad som motsvarar behov och önskemål hos den enskilde.

Det vore önskvärt att bredda utbudet av bostäder i Överkalix kommun med fler upplåtelseformer och bostadstyper, t.ex. lägenheter och radhus som bostadsrätt eller småhus för uthyrning. Detta skulle även kunna vara en faktor som medverkar till ökad rörlighet på bostadsmarknaden.

Trots att kommunen inte lider av någon egentlig bostadsbrist idag är det viktigt att påbörja planeringen av fler bostäder nu. Annars är det risk för att brist på bostäder kommer att förhindra den inflyttning som behövs för att trygga försörjningen av arbetskraft framöver.

När nya bostäder tas fram är det viktigt att satsa aktivt på billiga boendeformer då den stagnerade bostadsmarknadens låga huspriser och inkomstnivåerna i kommunen innebär att både betalningsviljan och betalningsförmågan i kommunen är begränsade.

### **Bostäder för särskilda grupper**

Bostäder för särskilda grupper finns i Överkalix kommun i form av särskilt boende (SÄBO) och trygghetsbostäder för äldre samt servicebostäder och gruppboende för personer med vissa funktionshinder.

Det finns idag inget behov av fler bostäder för särskilda grupper. Utbudet är snarare högre än behovet när det gäller gruppboende och platser på särskilt boende. Det särskilda boende som genom projektet Framtidens äldreboende kommer att uppföras i Bränna och samla hela kommunens särskilda boende på en plats kommer att reglera antalet platser till 60 stycken, vilket är beräknat som rimligt i förhållande till befolkningens mängd och befolkningsprognos.

I och med de trygghetsbostäder som kommunen tagit fram på Västgården i Bränna är förhoppningen att äldre kan hitta nya långvariga hem i en trygg och fin miljö och samtidigt vara en motor för bostadsmarknaden genom att hus frigörs till unga par, barnfamiljer och inflyttare till kommunen.



Det finns även ett tillfälligt boende för våldsutsatta kvinnor genom kvinnojouren Athena. Kvinnojouren innehar en viktig samhällsfunktion genom sin breda erfarenhet av att arbeta förebyggande och av att erbjuda stöd och boenden till våldsutsatta kvinnor och barn.

Verksamheten är till största del ideell och uppfyller delvis kommunernas ansvar för att skydda personer som utsätts för våld i nära relationer. Överkalix kommuns stöd till kvinnojouren bör ses över för att säkerställa en långsiktighet som möjliggör kvinnojourens fortsatta arbete och möjlig samverkan mellan kommunen och kvinnojouren kring boendelösningar bör utredas.

## HANDLINGSPLAN

Aktivitet	När	Vad	Avdelning/funktion
Bostadspolitiskt mål	2023	Ta fram ett bostadspolitiskt mål för kommunen	Politiker
Översyn samverkan med kvinnojour	2023	Bidrag & boendelösning	Socialtjänsten
Utreda behovet av en LIS-plan	2023	Utredning, underlag till översiktsplan	Bygg & miljö och samhällsplanerare
Trygga kommunens elförsörjning	2023	Påverkansarbete	Kommunledning och politiker
Genomförandeprojekt (Den framtidskridande kommunen)	2023 - 24	Projekt för att främja inflyttning	Projektledare
Medborgardialoger	2023 - 26	Tidiga dialoger i olika format inom ramen för nya planer och projekt för att hämta in synpunkter från allmänheten	Alla förvaltningar
Bredband	2023 - 26	Utbyggnation av Överkalix stadsnät	IT-avdelningen
Arbete med Gestaltad Livsmiljö	2023 - 26	Kunskaphöjande arbete i samverkan med Region Norrbotten	Tekniska kontoret, Bygg & miljö, samhällsplanerare och projektledare Kultur & Fritid
Framtidens äldreboende	2023 - 26	Nytt särskilt boende - projektering pågår	Socialtjänsten och Tekniska kontoret
Marknadsföring av kommunala tomter	2023 - 26	Extern kommunikation	Tekniska kontoret och kommunikatör
Inventering och planering av markinnehav	2024	Inför detaljplanering för bostadsbyggande	Tekniska kontoret och samhällsplanerare
Utreda behovet av detaljplanering för bostadsbyggnation	2024	Utredning, underlag till översiktsplan samt detaljplanering	Tekniska kontoret, Bygg & miljö och samhällsplanerare
Planeringsstrategi	2024	Planeringsstrategi för översiktsplan	Samhällsplanerare
Riskutredning klimatpåverkan	2024	Underlag till översiktsplan	Samhällsplanerare och GIS-handläggare
Översiktsplan	2024 - 26	Ta fram en ny översiktsplan	Samhällsplanerare (och hela organisationen)

## Referenser

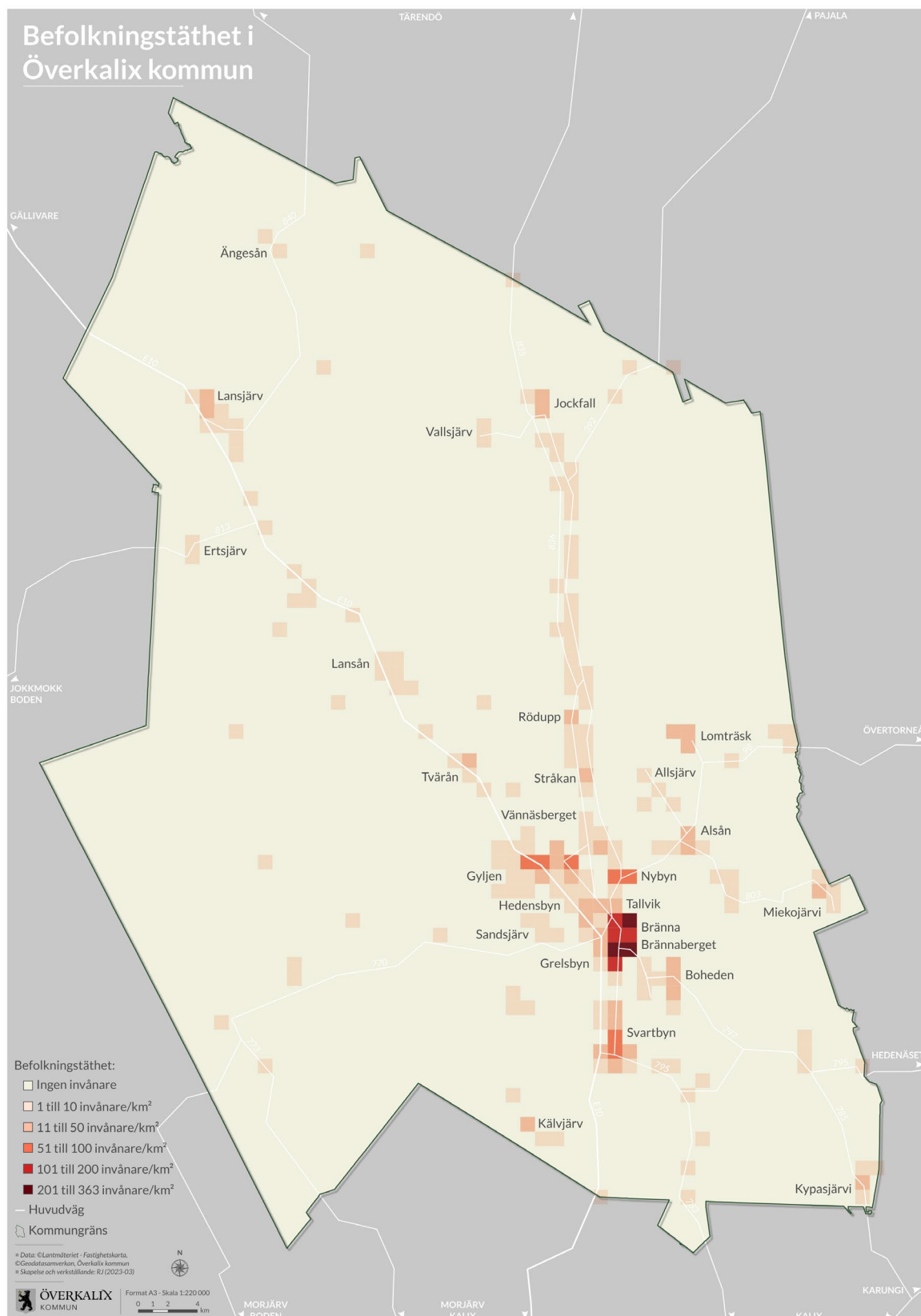
- Affärer i norr. 2021. Industrietableringar kan ge stor befolkningsökning, 2021-03-30. <https://affarerinorr.se/nyheter/2021/mars/industrietableringar-kan-ge-stor-befolkningsokning/> (Hämtad 2023-02-13)
- Boverket. 2016. Lag (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar. <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/vad-sager-lagen/lagen-om-riktlinjer-for-kommunala-markanvisningar/> (Hämtad 2023-03-25)
- Boverket. 2020a. Socialtjänstlag (2001:453). <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/vad-sager-lagen/socialtjanstlagen/> (Hämtad 2023-03-20)
- Boverket. 2020b. Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/vad-sager-lagen/lagen-om-stod-och-service-till-vissa-funktionshindrade/> (Hämtad 2023-03-25)
- Boverket. 2022a. Ny prognos från Boverket: halverad byggtakt 2023, 2022-12-19, <https://www.sverigesallmannytta.se/ny-prognos-fran-boverket-halverad-byggtakt-2023/> (Hämtad 2023-02-13)
- Boverket. 2022b. Politik för gestaltad livsmiljö. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/gestaltad-livsmiljo/politik/> (Hämtad 2023-02-20)
- Boverket. 2022c. Bostadsbehov som inte tillgodoses på marknadens villkor. <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/underlag-for-bostadsforsorjningen/bostadsbehov/> (Hämtad 2023-04-01)
- Boverket. 2022d. Hemlösa. <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/bostadsmarknad/olika-grupper/hemlosa/> (Hämtad 2023-02-24)
- Boverket. 2022e. Rätt till bostad?. <https://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/vad-sager-lagen/ratt-till-bostad/> (Hämtad 2023-03-25)
- FN-förbundet. 2022. Globala målen för hållbar utveckling. <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/> (Hämtad 2022-10-19)
- Företagarna. 2020. Företagarfakta, Överkalix kommun, februari 2020. <https://www.naringsliv.overkalix.se/foretag-i-overkalix/> (Hämtad 2023-20-26)
- Globala målen. 2022. Logotyper. <https://www.globalamalen.se/material/logotyper/> (Hämtad 2022-10-19)
- Hej Hemby. 2022. Hej Hemby, Slutrapport projektperiod 1 2020–2022, Pajala kommun & Övertorneå kommun. <https://www.hejhemby.com/inspiration/hej-hemby-slutrapport-period-1> (2023-02-18)
- Länsstyrelsen Norrbotten. 2022. Bostadsmarknadsanalys Norrbottens län 2022.
- Nilsson, K., Segerstedt, E., Sjöholm, J. & Wikberg Nilsson, Å. 2022. Attraktiva livsmiljöer i norr. Luleå tekniska universitet. <https://www.ltu.se/research/subjects/Design/Forskningsprojekt/Attraktiva-livsmiljo-er-i-norr-1.222455> (Hämtad 2023-02-20)



- Regeringen, 2018. Politik för gestaltad livsmiljö, Prop. 2017/18:110, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/02/prop.-201718110> (Hämtad 2023-02-20)
- Regeringskansliet. 2023. Mål för boende och samhällsplanering, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/bostader-och-samhallsplanering/mal-for-boende-och-samhallsplanering/> (Hämtad 2023-04-04)
- Region Norrbotten. 2019. *Regional Utvecklingsstrategi Norrbotten 2030*.
- SCB. 2020. *Statistiska tätorter och småorter 2020 Befolkning och arealer Bebyggelsestruktur och bostäder Förvärvsarbetande*. Statistiska Centralbyrån.
- SCB. 2023. Statistiska Centralbyrån. Statistikdatabasen, Arbetsmarknad, BAS.
- Socialstyrelsen. 2022. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer, HSLF-FS 2022:39, <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2022-6-7967.pdf> (Hämtad 2023-03-31)
- Statens konstråd. 2023. Staten och enprocentsregeln – en lång historia, <https://statenskonstrad.se/arbeta-med-konst-i-offentliga-miljoer/finansiering-av-offentlig-konst/staten-och-enprocentsregeln-en-lang-historia/> (Hämtad 2023-02-20)
- PTS. 2021. Bredband statistik. <https://statistik.pts.se/mobiltackning-och-bredband/statistik/> (Hämtad 2022-07-08)
- UNICEF. 2023. *Barnkonventionen är vårt uppdrag*, UNICEF. <https://unicef.se/barnkonventionen> (Hämtad 2023-02-10)
- Överkalix kommun. 2019. Utredning framtidens äldreomsorg. Sociala omsorgsutskottet, Sammanträdesprotokoll 2019-12-12 §91, Ks Dnr 2019-72.
- Överkalix kommun. 2021a. Turistisk plan för utveckling av turism i Överkalix kommun 2022-2026, Näringslivskontoret.
- Överkalix kommun. 2021b. Framtidens äldreomsorg, delredovisning. Socialförvaltningen, 2021-05-11. Ks Dnr: 2019-72.



## Bilaga 1. Befolkningstäthet





## Bilaga 2. Bredband

